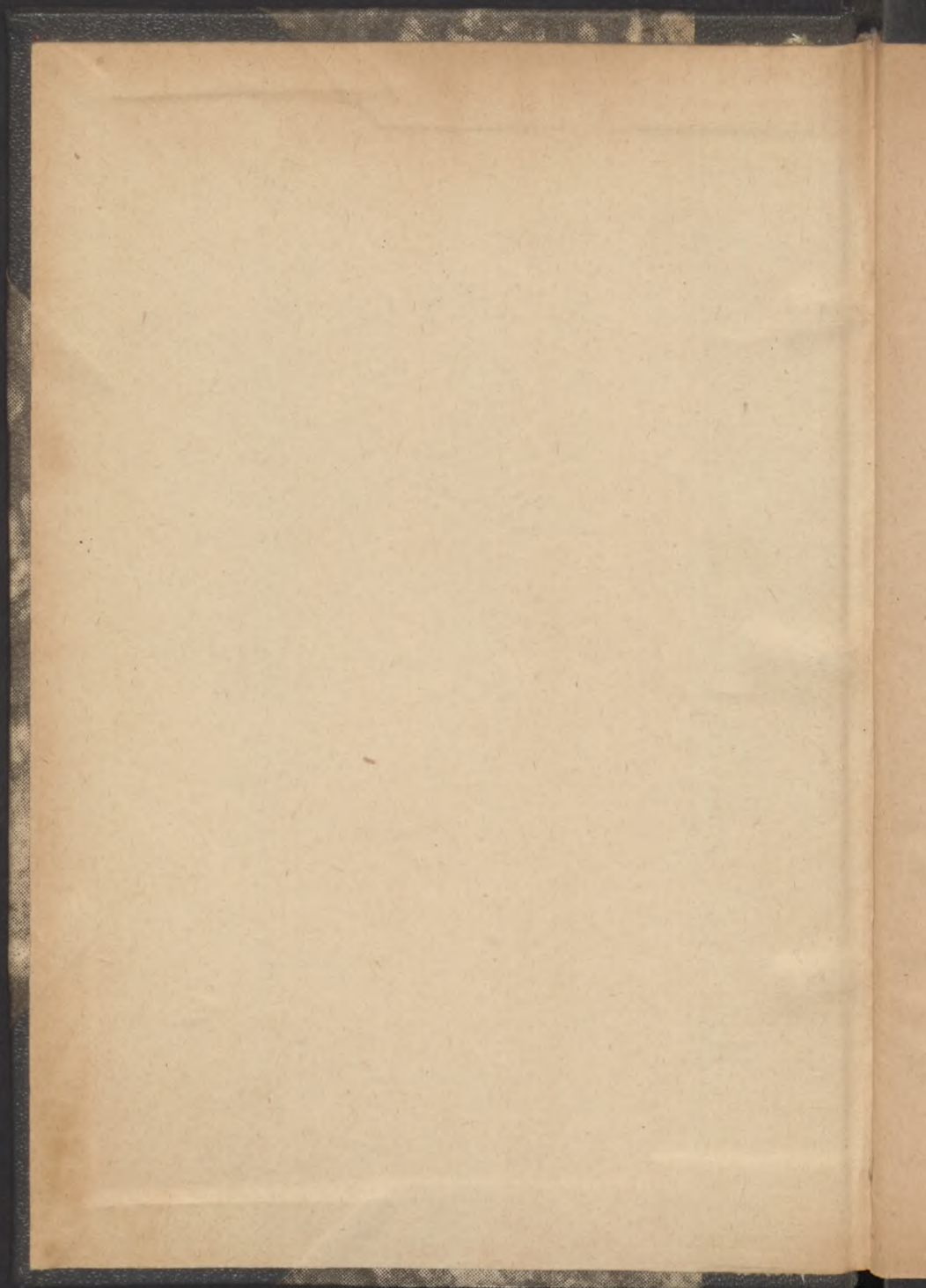
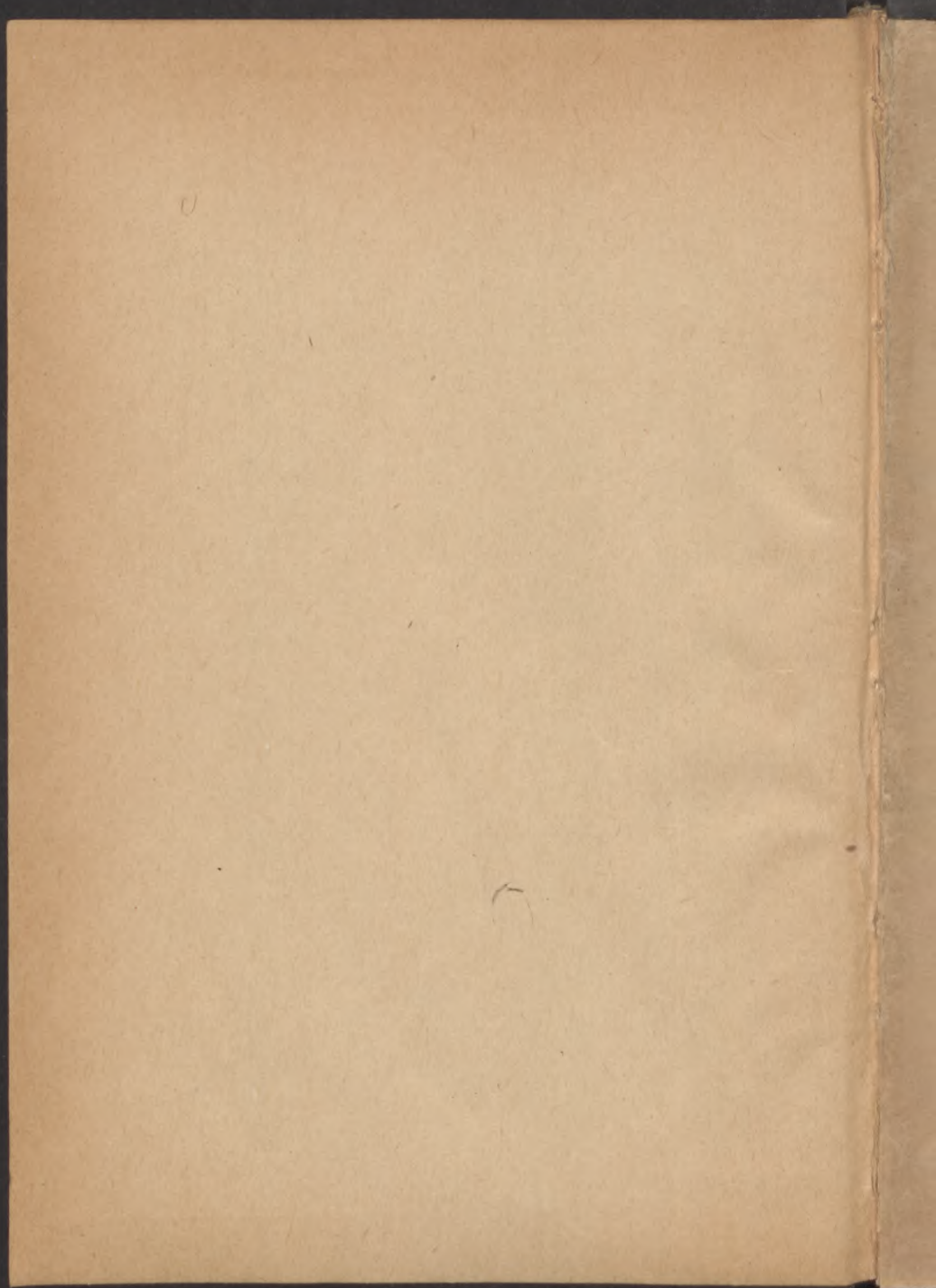

289.526

The image shows the front cover of a book. The spine and the four corners are reinforced with a dark, textured material, likely black cloth or leather. The central portion of the cover is decorated with a marbled paper pattern in shades of brown, tan, and cream. The number '289.526' is printed in a gold-colored font on the dark spine area, near the top.

289526

KÉK RÓKA

SZINJÁTÉK 3 FELVONÁSBAN

IRTA: HERCZEG FERENC

NEGYEDIK KIADÁS

(10-12. ezer)

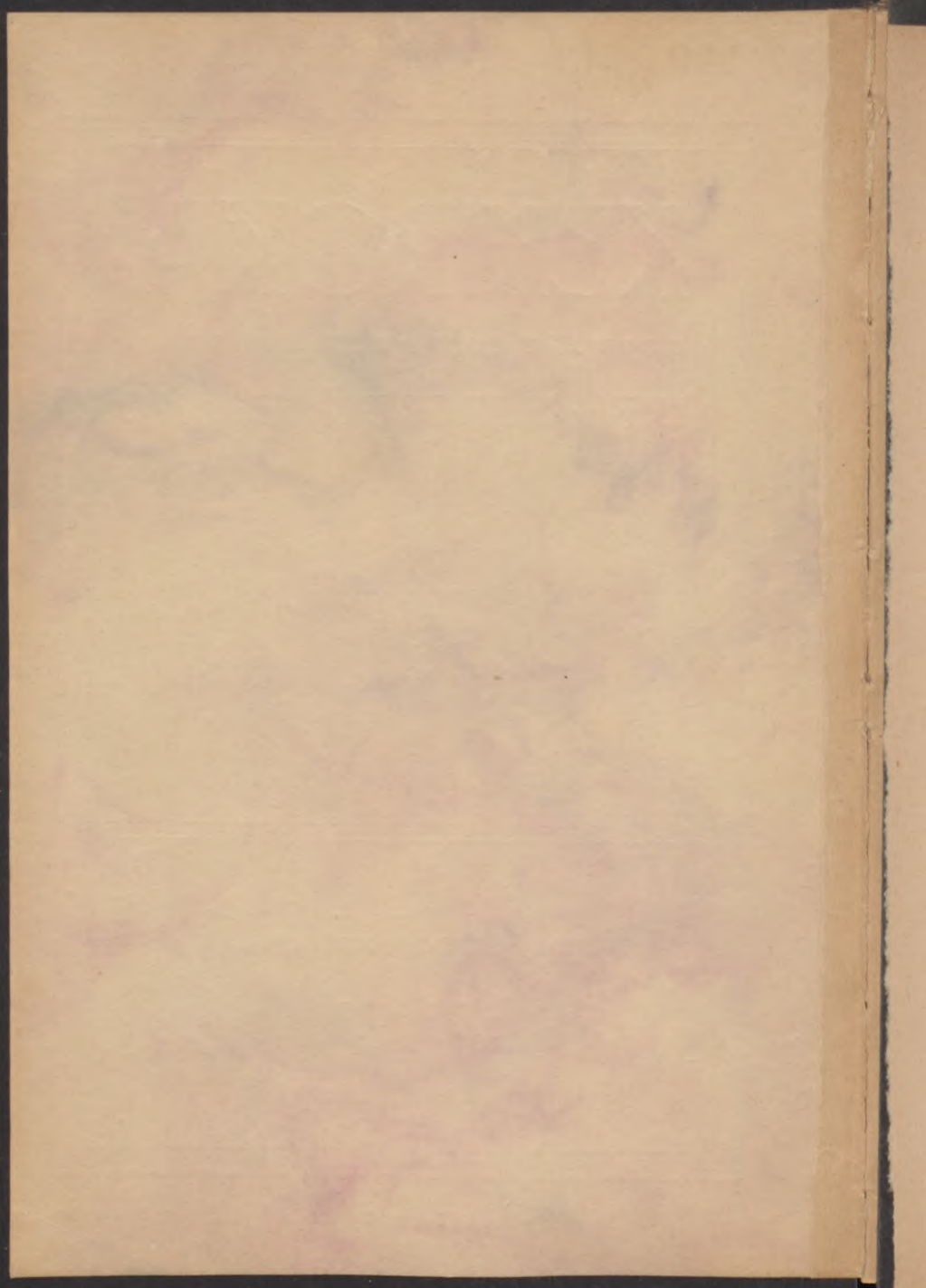

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA

B U D A P E S T

1 9 1 7

Ára 2 kor. 80 fillér.

KÉK RÓKA

HERCZEG FERENC MUNKÁI

<i>Regények</i> <i>Hosszabb elbeszélések</i>	Füze	Kötve kor.
Az arany hegedű ...	4 80	7 30
A hét sváb. Regény ...	4 50	7 —
Magdaléna két élete ...	2.50	5.—
Álomország ...	4.—	6.50
A királyné futárja, Innocent és Mühlbeck rajzaival ...	4.—	6 50
A fehér páva, kisvárosi történet	3 50	6.50
Szerelmesek ...	4.—	6 50
Lélekrablás ...	3.50	6.—
Honszerző ...	4.—	6 50
Andor és András, Márk rajzaival	3.20	5 70
Pogányok. Tört. regény ...	5.—	7.50
Idegenek közt ...	2.80	5.30
Egy leány története ...	3.60	6.10
Szabolcs házassága ...	3.20	5.70
Simon Zsuzsa ...	3 60	6.10
Fenn és lenn ...	4.—	6.50

Gyurkovicsék:

A Gyurkovics-lányok, 26. ezer ...	3.—	5 50
A Gyurkovics-fiuk, 4. kiadás ...	4.—	6.50
Gyurka és Sándor ...	3.—	5.50

Elbeszélések:

Napváros ...	4.—	6.50
Szelek szárnyán ...	3.50	6.—
Kaland ...	4.—	6.50
Elbeszélések ...	3.20	5.70
Böske, Erzsébet ...	3 50	6.—
Arianna ..	3.—	5.50
Az első fecske ...	3.—	5.50
Napnyugati mesék ...	3 20	5.70
Mutamur ...	4.—	6.50
Mesék, Mühlbeck Károly rajzaival ...	8.—	

S.INGER ÉS WOLFNER KIADÁSA BUDAPEST

KÉK RÓKA

SZINJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN

IRTA

HERCZEG FERENC

✓
NEGYEDIK KIADÁS

(10—12 ezer)

BUDAPEST 1917 SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA

Magyarországon való előadás joga
dr Marton Sándornál (Budapest IV.
Bécsi-utca 1) szerezhető meg.

*

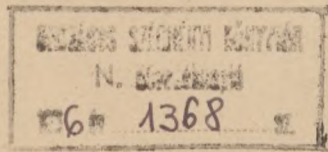
Minden jog, a fordítás joga is fenn-
tartva

*

Szinpadokkal szemben kézirat.

Copyright 1917 by W. Karczag Wien.

289526

Korvin Testvérek könyvnyomdája, Budapest.

SZEMÉLYEK

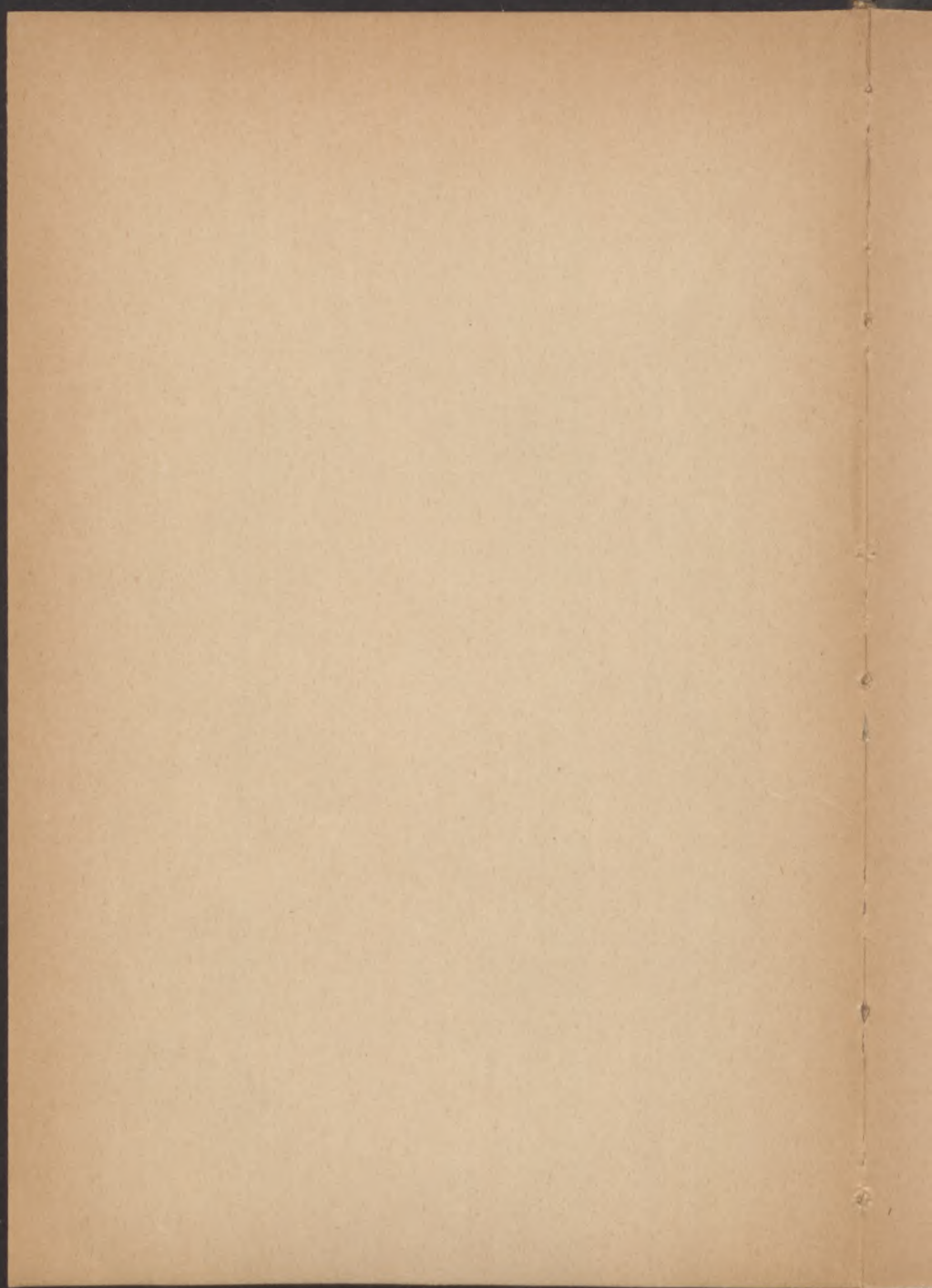
PÁL

CECILE

SÁNDOR

TRILL BÁRO

LENCSI

ELSŐ FELVONÁS.

Előkelő nyári lakás fogadószobája a budai hegyvidéken. A lakás berendezését jómód, művészi ízlés, derűs kényelemszeretet és a házigazda konzervatív hajlandósága jellemzi. Világos kárpitok, öblös angol bútorok, kevés, de válogatott műtárgy.

Hátul ives nagyablak, melyen keresztül a szemben — egy képzelt völgyön túl — fekvő erdős hegylejtőre látni. Az erdőben elszórt nyári lakások tornyai és tetői. Nyár van, az erdő zöld; délutáni napfény.

Balról hátul főbejárás; üvegajtó, mely az előszobába vezet. Zongora; ülőbútorok, kis asztal körül; az asztalon nyári virágok, cigaretta, gyújtó és egy bonbonier.

Jobbról hátul ajtó a lakás többi részeibe. Jobbról elől kandalló, fölötte tükör. A kandalló mellett néhány szék, az egyik igen diszes, antik karosszék, amely színben és stílusban különbözik a többi bútortól.

Ebbe a székbe senki sem ül, csak Sándor.

Az első jelentés alatt a nyitott erkélyablak alatt madár énekel.

Lencsi, majd Pál.

(Lencsi nem szép, de kellemes fiatal leány. Igen egyszerűen öltözik, preparandista-genre. A lénye meleg, behízlgő, kecsesen alázatos. Tudja és másokkal is érezteti, hogy ő szegény leány és hogy tudatában van alárendelt helyzetének. A főbejáraton jön, kalappal, keztyűsen. Fekete kis retikülje van, a kis ujjára akasztva rózsaszínű papírba csomagolt és arany fonállal átkötött kis vízfestményt hoz. A festmény akkora, mint egy levelezőlap. Mivel senkit sem talál a szobában, hangosan köszönt, hogy magára vonja a figyelmet.)

Lencsi (édesen): Szép kezédet csókolom, édes Cecile néni! (Szünet után szonor hangon.) Alászolgálja, Pali bácsi! (Senki nem jelentkezik. Lencsi az asztalhoz megy, gyakorlatra valló fogással kinyitja a bonboniert, egy cukorkát a szájába tesz, néhányat a táskájába. Kívül beszédet hall, erre elkotródik az asztaltól.)

Pál (kinyitja a jobb ajtót, kis akvarellt tart a kezében, haragosan viisszaszól valakinek, aki a szomszéd-szobában van): Engedelmet kérek, Kucsera úr, azért, hogy én professzor vagyok, azért nem kell még hülyének lennem! Megértett? És ha nem óhajt többet szerencsétetni, — hát: *volt* szerencsém! (Belép, hirtelen még eszébe jut valami, amit Kucserának mondhatna, kajánul megfordul, de azután leinti önmagát, előre jön.) Cili, kérlek! (Megpillantja Lencsit, az arca földerül.) Nini — maga az, Lencsike?

Lencsi: Nem Cecile! — csak én!

Pál: Azt hittem a feleségem... Hát hogy van maga, kisleány? Régóta nem mutatta magát, kis hűtelen!

Lencsi: Rosszkor jöttem, ugye?

Pál: Ugyan kérem, maga nem is tud rosszkor jönni.

Lencsi: A bácsi olyan jó, olyan nemes — és mégis vannak emberek, akik bántják. Az előbb is —

Pál (megint dühbe jön): Igen — megint Kucsera úr! Mindig Kucsera úr! Az egyetlen ember Magyarországon, aki fel tud mászatni a falra. Hanem most jól odamondtam neki...

Lencsi: Kucsera úr — ki az?

Pál: Festőművész. Leonardo da Ó-Buda. Elvállalta, hogy illusztrálni fogja a könyvemet...

Lencsi (lelkesen): Magyarország és társországainak édesvízi hidrái? —

Pál: Igen — Magyarország hidrái... Ma végül elhozta az első illusztrációt... Nézze meg! (Odadobja neki az akvarellt.) Ez egy hidromeduza akar lenni — disznóság!

Lencsi (távol tartja a képet és szakértően nézi): Bizony ez gyöngén sikerült!

Pál: Ez nem hidra, hanem egy megőrült pitypang. Kucsera úr azt mondja, ő nem tud szolgailag másolni. Mert neki egyéni meglátásai vannak. A hangulata viszi, mint a sást a szárnya. Kucsera úr egy sas és azért lilaszínűnek festi a szürke kukacot.

Lencsi: Ez egy Habarnica grisea akarna lenni?

Pál: A bosszantó az, hogy Kucsera úr miatt megint meg fogok késni a könyvemmel. Pedig a berliniek ugyancsak sürgetik már. Minden tisztességes ország

feldolgozta már a maga édesvizi hidráit — csak mi vagyunk megint hátralékban... Bizony Isten, ha az ember erre gondol, szinte szégyel kimenni az utcára... (Szünet.) Hallja, Lencsi, honnan tudja maga, hogy ezt Habarnica griseának hívják?

Lencsi: Hát Istenem — az ember csak ismeri hazájának édesvizi hidráit?

Pál: No igen — ez természetes — ez kötelesség... De azért mégis... Én nem tudtam, hogy a fiatal leányok nálunk ilyen tanulmányokkal foglalkoznak.

Lencsi (nevet, majd becsületesen): Nem is foglalkoznak, bácsi. Engem csak azért érdekelnek a habarnicák, mert maga könyvet ír róluk.

Pál: Mert én könyvet írok róluk? Csak azért? Az álláspontja nem éppen tudományos — sőt nem is logikus... De kedves. Nagyon kedves. És reám nézve hízlgő. Maga egy kedves leány, Lencsi... Üljön lel Mit adjak? Egy cigarettát?

Lencsi (tréfás megbotránykozással ég felé tekint): Óh — shoking!

Pál: Hát akkor csokoládét!

Lencsi: Köszönöm — soha.

Pál: A fiatal hölgyek szeretik a nyalánságot.

Lencsi: A fiatal hölgyek — az más. De szegény leánynak nem jó, ha megszokja az ilyet.

Pál: Ebben már nincs igaza. Éppen a szegény embernek kell jól élnie, hogy mégis valami kárpótlása legyen az életben...

Lencsi: Na hát egyet! De csak egyet! (Eszik.)

Tudja, miért jöttem? Gyám uram, alássan jelentem: rajztanárnő lettem!

Pál: Megint egy újabb diploma? Tyű, a ragyogóját! Ugyan hány van már a ládafiában?

Lencsi: Öt darab! (Az ujjaival mutat.) Cinque! Öt kutyabőröm van, de hivatalom még egy sincs.

Pál: Mindenáron magyar királyi gyerekpofozó akar lenni?

Lencsi: Valahogy csak meg kell élnem... és jó tanítónő lenne belőlem, szeretem a gyerekeket...

Pál: Aki a gyerekeket szereti, az ne legyen tanítónő, hanem menjen férjhez. Mert *egy* gyerek több, mint száz gyerek.

Lencsi (cseppnyi zavarral): Elhiszem... De a dolog nem olyan egyszerű... Különösen, ha az ember olyan szegény leány...

Pál: No Lencsi, ennyire még nem kell lenézni a férfinépet? Hát az én feleségem nem volt szegény leány?

Lencsi (némi túlzással): Cecile — az egészen más! Ő nagystilú nő — ő arra született, hogy ragyogjon. Ő olyan szép —

Pál: A szépség tulajdonképpen nem is olyan fontos kellék a házasságban, mint hinné az ember... Az ember hamar megszokja, aztán egészen mindegy, akár van, akár nincs... Azaz, hogy nem egészen mindegy... (Valami kellemetlen dologra gondol.) Nem egészen mindegy...

Lencsi (kibontja a rózsaszínű csomagját): Elhoztam a vizsgálati dolgozatomat... Egy kis akvarell... Szeretném, ha megnézné...

Pál: Csendélet — mi? Meisseni váza őszi rózsákkal és sokác kendővel... Ohohó! Hiszen ez egy Viridis! Egy Habarnica viridis — (Meghatottan.) és egy Cera-tophylumba kapaszkodik!... Ez illusztráció! Ez illusztráció! Hogy nyüzsögnek az éhes kis csápjai... És az áttetsző opálszínek! Nahát Kucsera úr egy állat! (Lencsira néz, szünet.) Lencsi — maga fogja illusztrálni a könyvem!

Lencsi (örömében tapsol.)

Pál: Beszéljünk komolyan, kis leány. Hamar neki kell látni a munkának. Legjobb lesz, ha hozzánk jön lakni. Holnap lehet?

Lencsi: Holnap este! (Extázisban.) Ah — dolgozni fogok, dolgozni! És meglássa: ha svungba jövök, még jobban csinálom! (Hirtelen kijózanodik.) És Cecile néni — ? Mit szól majd ő hozzá — ?

Pál: Ő nem érdeklődik a természettudományok iránt...

Lencsi: (meggyőződés nélkül): Ő egy nagystilú nő — arra született —

Pál (szavába vág): Hogy ragyogjon — rendben van.

Lencsi (lappangó tekintettel): Cecile a városban van?

Pál (humorosan): Rókavadászaton. Egy kék róka-garnitúrát akar venni...

Lencsi: Jé — még mindig? Már a tavasszal is akart.

Pál: Ugy látszik, kék rókát választani nehéz dolog, nehezebb, mint férjet... Nálam nem gondolkodott olyan sokáig... Móst minduntalan rátelefonál a szűcs — már egészen rókakongresszus gyűlt össze Pesten... Cili célba

vesz egyet, aztán meggondolja magát, aztán mást választ és megint meggondolja magát... Most megint arról van szó, hogy boa legyen vagy pellerin...

Lencsi: Imádkozni fogok, hogy a jó Isten soha ne adjon nekem kék rókát — én megörülnék ennyi gondtól.

Pál: Cilinél inkább a szűcsök szoktak megörülni. Hát ilyen az élet! Két évvel ezelőtt a freudizmus járta nálunk, tavaly a golf, az idén pedig a kék róka az uralkodó csillagzat...

Lencsi: Sokat jár még ide Trill báró — az aviatikus?

Pál (elkedvetlenkedik): Trill? Hogy jutott most eszébe?

Lencsi: Ó csak úgy véletlenül... Tegnap láttam a Török-utcában — ő a Török-utcában lakik — csodálkoztam, hogy a divatkirály Budapesten nyaral... (Ártatlan arccal.) ámbár a bácsiék is Budapesten maradtak az idén...

Pál: Cili nem akart fürdőhelyre menni. Azt mondja: ki kell élveznünk a nyaralónkat...

Lencsi (buzgón): Persze — igaza is van! Itt minden olyan szép —

Pál: Az a Trill, az aviatikus, egyáltalában nem jár már ide... (Diszkrétül.) Azt hiszem, történt valami közte és Cili közt...

Lencsi (mohón): Ugyan — ?

Pál: Azt hiszem, Cili egész csendben kiadta az útját... Az ő előkelő, arrogáns modorával... (Nevet.) Ehhez ő nagyon ért!

(Kívül csengetés, a csengő egyszer hosszan, aztán röviden és megint hosszan szól.)

Pál (meglepetten): Ohó? Mi ez? Mi ez?

Lencsi: Jé! Hiszen így Sándor úr szokott csöngetni...

Pál: De hiszen ő a Svjácban van! A Svájcban! (A csöngetés ugyanúgy megismétlődik.)

(Pál kisiet az előszobába. Meglepett kiáltások, vidám üdvözlés a szín mögött, mint: „Hát igazán te vagy?” „Nem kaptad meg a levelemet?” „No de ilyen meglepetés!” *Lencsi*, mialatt magában van, fölveszi Pál égő cigarettáját az asztalról, kettőt szippant, majd visszalopja a helyére.)

Lencsi, Pál, Sándor.

Sándor (Pállal balról jön): Programm szerint meg kellett volna még néznem a Rhone-gleccsert... de azután egyszerre nagyon megcsömöröltem az egész alpesi panorámától, — főleg azoktól a gleccserektől! (Kezet ad *Lencsinek*.) *Lencsi* nagysád, szereti a gleccsereket?

Lencsi: A hideg dolgok közül csak a citromfagyaltot...

Pál: Ugy nézz fel — igenis: fel — erre a hölgyre hogy neki öt diplomája van... (Ujjával mutatja.) Cinque! Ugy tud festeni, mint egy angyal. Egyáltalában mindent tud.

Sándor: Kivéve egy dolgot.

Lencsi: Hát téved, kérem, mert én főzni is tudok.

Sándor (szkeptikusan): Egy pesti leány? Te hiszed?

Pál (fanatikusan): Róla én a csodát is elhiszem!

Lencsi (Sándorhoz): Mi a kedvenc étele, kérem?

Sándor: Hajdanában, régen, mielőtt még a francia chefek meggyalázták nemzeti konyhakultúránkat, nagy híre volt a rác halnak komáromi módon...

Lencsi: Az semmi. Azt én tudom.

Sándor: Lencsi nagysád, vannak dolgok, amelyekből nem szabad gúnyt űzni!

Lencsi: Megcsinálom magának a rác halat — komáromi módon...

Sándor: Mikor és hol?

Pál: Itt nálunk, holnap este... (Lencsihez.) Holnap kollokválni fog rác halból!

Lencsi: Megyek egyenesen Neuszidler halászmesterhez és megrendelem a harcsát... Hányan leszünk?

Pál: Csak mi hárman.

Sándor (szemrehányóan): És a feleség?

Pál: Persze — a feleségem!

Lencsi: Legjobb lesz, ha idetelefonálok Neuszidler-től... akkor már itthon lesz Cecile... Hátha akar még valakit hívni? (Készülődik.)

Sándor: Lencsi nagysád, én egy vén agglegény vagyok, de ha a hal sikerül, — akkor nem felelek magamról!

Lencsi (kedvesen): Kérem, kérem, ne ébressze fel bennem az alvó vénkisasszonyt! (Meghajlik.) Jó estét! (Gyerekes hangon.) Csókoltatom Cecile néni kezét! (Balra el.)

Pál (utána szól): El nem felejteti a festéket!

Pál, Sándor.

Sándor: Egészen helyes leány!

Pál (komolyan): Több annál. Igazi nő. A nőesség benne száz percent. Planétatermesztet. Akkor fog igazán fényleni, ha megtalálta a maga napját, amely körül keringhet.

Sándor: Na hallod, csillagnak éppen nem nézem — csak nagyon ügyes kölyöknek. Ez ért hozzá, hogyan kell megsütni egy harcsát — és hogyan kell megfőzni egy professzort... (Körül néz.) Cecile nincs itthon?

Pál: Minden pillanatban jöhet... No ülj le, a te székedbe!

Sándor (a karosszékhez közeledik, gyengéden): Az én székem! Azt szeretném csak tudni, ki volt az a kötnivaló, aki elhitette az emberekkel, hogy muszáj utazni... Pedig hidd el, nem is muszáj utazni... Mi közöm nekem a gleccserekhez? (Más hangon.) A városba ment?

Pál: Cili? Reggel ment be... (Humorral.) Róka-vadászatra!

Sándor (nevet): Még mindig a kék róka?

Pál: Az egy hihetetlenül ravasz bestia, — nem akar terítékre kerülni... Remélem, most már Pesten maradsz?

Sándor: No de mennyire! Te — ne vess ki — formális honvágyam volt utánatok.

Pál (kedélyesen): Fejezzük ki precízebben: honvágyad volt a feleségem után. Csak ne zsenirozd magad, ha útközben netán beleszerettél volna —

Sándor (komolyan): Kérlek, ő nem az az asszony, akibe az ember csak úgy beleszeret... Vannak dolgok, amiket éppen a nagy értékük miatt nem kíván meg az ember... Például a sixtini Madonna... vagy az izé — (Valami nagyot mutat a levegőben.) Amióta a barátságunk tart, most voltam először úton... (Lassankint elérzékenyedik.) Tudod, én nem szoktam érzelegni, — de meg kell mondanom, neked is, Cecilenek is meg kell mondanom: a ti barátságtok nekem igen nagy érték — talán a legnagyobb érték életemben...

Pál (ugyancsak elérzékenyedik): No de kedves öregem, te nagyon túltaksálsz minket, — Cilit talán nem, de engem nagyon is túltaksálsz!

Sándor: Ne vess ki, azért mégis megmondom: a te házad nekem olyan, mint a templom... Mert valami kell az embernek, ha nem akar végleg disznóvá lenni... Én a ti előszobátokban lerakom a sárcipőmet és a tisztátalan gondolataimat... (Meghatottan hallgat.)

Pál (meghatott szünet után, lágy hangon): Egy szívtart? Egészen könnyű!

Sándor: Vacsora előtt már nem gyújtok rá.

Pál: Persze, itt maradsz vacsorára?

Sándor: Sajnos, nem lehet. (Diszkrétül.) Várnak rám.

Pál (diszkrétül): Riki?

Sándor (tolvaj mosollyal): Tudod, két hónapja nem láttam...

Pál (ugyanavval a mosollyal): Persze — és az ember szíve nem gleccser — hehe! Hanem Cili sajnálni fogja.

Sándor: Te — nehogy tréfából szóba hozd előtte!

Pál: Rikit? Ah — ugyan! Tudom én azt, hogy a mi dámaink nem értenek meg bizonyos dolgokat... Nem értik meg, hogy az ember szíve nem gleccser — héhe!

Sándor (az óráját nézi): Vajjon, hol ebédelt, ha egész nap benn volt!

Pál: Cili? (Vállat von.) Talán a házmesterrel hozott magának valamit... egy pohár tejet... az ilyen asszony nem is eszik, csak csipeget, mint a madár... (Élénken.) Hanem te, meg leszel lepetve, hogy megváltozott megint! Ő időközönként megváltozik — bőrt cserél, mint tavasszal a kigyó... Most olyan, mintha áthangolták volna mollra... Még a beszédje is csupa moll-akkord...

Sándor: Sokat jár még ide Trill, az aviatikus?

Pál (elborul): Trill? Hogy jut az most eszedbe?

Sándor: Ma találkoztam vele, — azaz akartam vele találkozni!

Pál: Hát ő egyáltalában nem jár már ide. Május óta elkallódott. Azt hiszem, Cili kiadta neki az útját — tudod, az ő előkelő és arrogáns modorával...

Sándor (nevet): Ehhez ő nagyon ért! De igazán örülök a Trill esetének. Nem szerettem, nem szerettem, hogy az a kamasz idejár az én — pardon! a te házádba —

Pál: A mi házukba!

Sándor: A fejében szalma van, a szívében pedig szecska... Majd mindjárt elmondok róla valamit... Elmentem ma hozzá, a Török-utcába... A tavasszal említette, hogy szeretne túladni a vörös autóján... Mert ő száz lóerőt akar beszerezni...

Pál: Neki a semmitemvéshez száz lóerő kell!

Sándor (elismeréssel): Ez jó! — Cecilenek is tetszett a vörös kocsi, — gondoltam, megveszem...

Pál: No és megalkudtatok?

Sándor: Délben jártam nála... Ő méltósága ugyan otthon volt, de nem fogadott...

Pál: Sz — !

Sándor: A kapuban a kaszinói szolgálával találkoztam, hozta neki a déli abrakot... Két személyre való ebéd — édes sütemény — gyümölcs — jégbe hűtött Chateau Ira.

Pál: Haha — valami hölgyemény volt nála... Ez a betörő úgy fogyasztja a nőtényeket, mint a bivaly a csalamádét...

Sándor: Na — nekem meg van a magam külön véleménye az asszonyevőkről... Azok olyan urak, akik nőkre éhesek és akiket aztán megesznek a nők... Hanem most jön a java! Az imént gyalog jöttem ki ide... A Szép Ilonánál utólértem egy autót — rögtön megismertem a báró pecsétviasz kocsiját... A gesztenyefasor alatt vesztegelt, — a soffőr a kerekek alatt mászkált — pánja volt... A vászontető alatt egy megszeppent párocska lapult meg... Én csak a lábukat láttam... Az egyik himnemű amerikai, a másik elegáns női cipőcske... Lakk, fehér selyem betéttel... Első osztályú — mondhatom!

Pál: A babáját kocsikáztatta.

Sándor (erkölcsi felháborodással): Nohát kérlek, egy ember, aki világos nappal kokottokkal csavarog, az

már azon a határon van, ahol a báró végződik és az Alfonz kezdődik!

Pál: Nohát ez túlzás! Honnan tudod különben, hogy kokott volt? Uriasszony is lehetett!

Sándor: Megörültél? Trill és egy úriasszony! Hiszen az egy barom! (A zongorához telepedik.)

Pál: Baromnak barom, de olyan barom, amely repülni tud! Egy szarvas marha, amely a felhőket hasítja (Pletykakedvvel.) Te, nekem van is egy jó tippem. Doktor Ditrichné... Odaát lakik a Hárshegyen, — ilyen szeme van (Öklével mutatja.) — kis bajuszt is ereszt, az ura meg közismert hülye.

Sándor (egy Grieg-féle dalt kezd játszani a zongorán, később meghatottan mondja.) Igazán örülök, hogy megint itthon vagyok, de a zongorát meg kell hangoztatni!

Előbbi, Cecile.

Cecile (kalappal, keztyűvel, napernyővel, könnyű nyári toilettben, — a lábán fehér betétes lakkcipő van, — belép a főbejáraton. Megpillantja Sándort, az arca felragyog, csendre inti Pált, nesztelenül a zongorához oson, Sándor válla fölé hajlik és halk, édes hangon dudolja a dalt.)

Sándor (sugárzó arccal fejezi be játékát, fölkel és kezét csókol Cecilének.)

Cecile: Mi ujság a Svájcban? Hogy van Reding Itel, Rudenz Ulrik és a többi kártyaütés? (Pálhoz, mialatt

megszokásból csókra nyújtja a homlokát.) Szervusz, öreg Paulusz! Hát mégis pellerint csináltatok a kék rókából!

Pál (Sándorhoz): Na, most már direkt hozzá adressálhatod a vallomásodat... (*Cecile*hez.) Eddig rajtam keresztül kurizált magának.

Cecile: Sándor kurizált? Ez egy Biedermayer-motivum. (A kandallóhoz lép, hogy a tükör előtt leveesse a kalapot.) Hanem miért nem telegrafált Sándor? (Kötekedve.) Volt már eset, hogy a váratlan öröm megölt egy asszonyt.

Sándor (a rémülettől dermedten nézi *Cecile* cipőjét.)

Cecile (a tükör előtt fecseg): Hallja, a maga öröme nem mondható viharosnak... Ugy látszik, a maga barátsága náthát fogott a svájci gleccserek közt... Minek is ment olyan hideg vidékre? Lássa, itt sokkal szebb a nyár... Ezerszer szebb... Halálosan szép! A levegő forró és édes, — még a por is aranyszínű — ah és esténként micsoda szagok ereszkednek le a hegyekről! Egy arany kohóban lakunk itt!... (A tükörbe néz és a zsebkendőjével az ajka szélén babrálgat, mintha egy kis sebhelyet fedezett volna fel.)

Pál: A Svájcban, vagy itt — mindegy. Mindenki magában hordja a maga nyarát — vagy a maga telét.

Cecile: Ezt a szép mondást beírhatja a Lencsi emlékkönyvébe. (A száját dörzsöli.)

Sándor (aki élesen szemmel tartja, fojtott hangon): Ne féljen, — nem látszik semmi.

Cecile (hirtelen feléje fordul, ijedten): Tessék? (Szünet után.) Mi nem látszik?

Sándor: A száján — semmi!

(Cecile és Sándor egy pillanatig farkasszemet néznek.)

Pál (harsogva nevet, Cecile cipőjére mutat): Nézd — fehér betétes lakkcipő!

Cecile: Kérem, mi lelte magukat?

Pál (Sándorhoz): Barátom, ebből az esetből okulni lehet! Ha most nem Cecilről volna szó, hanem valami más asszonyról, mondjuk valami tucatasszonyról, — akkor — (Vállat von.)

Cecile (aggódva nézi hol az egyiket, hol a másikat): Igazán idegessé fognak tenni... Kérem, mondják meg, mi lelte magukat?

Pál: Semmi, — egy furcsa kis véletlen... Mi az előbb női cipőkről diskuráltunk... (Pletykakedvvel.) Mondja, Cili, nem tudja, van a hárshegyi Ditrichnének ilyen fehérbetétes cipője?

Cecile: Nem tudom, nem is érdekel... De ilyen cipővel már igazán nem lehet az utcára menni — minden kokott ilyet visel... (Lehúzza a keztyűjét, egy villamos jegy, amely a keztyűjében volt, a padlóra esik.)

Sándor (egy percre nem vette le róla a szemét, fölveszi a jegyet.) Valamit elvesztett.

Cecile (jókedvet erőltetve): Magának prezentelem, ha megigéri, hogy jobb kedve lesz.

Sándor: Villamos jegy... Maga a villamossal jött?

Cecile: A Kálvin-téren szálltam fel.

Sándor: Olcsón utazik. Más emberfiát 30 fillérrel hozzák, magát 12-ért. Ez szakaszjegy.

Pál: Hátha a konduktor titkos imádója és szakaszjegyekben rójja le hódolatát?

Sándor: Lehet. Az is lehet, hogy ő nagysága autón, mondjuk autótaxin jött ki a Szép Ilonáig és ott átszállott a villamosra... Az asszonyok szeretik, ha a férjük azt hiszi róluk, hogy takarékosak... A legprédább asszonyok is szeretik...

Cecile: Ejnye Sándor, — de undorító maga ma! Hát prédának tart engem?

Sándor: Pénz dolgában — nem!

Cecile (Pálhoz könnyedén): Butaság, de én már sohasem fogom megtanulni a villamos utazást... Ma is egyeneset vettem átszálló helyett és a Szép Ilonánál még egy szakaszt kellett fizetnem...

Pál (névet): Ilyen az asszony!

Sándor (fájdalmasan): Ilyen az asszony!

Pál (meghökkenve): Te — mi lelt téged?

Sándor: Semmi!

Pál: Figyelmeztettek: engem nem lehet becsapni, — nekem jó szemem van. Ne is tagadd: neked valami bajod van.

Sándor: Van egy igazság, egy gyalázatos igazság, az tesz beteggé... Néha megfeledekzem róla — de aztán megint föltámad, megrohan, torkon ragad, fojtogat, — ah!

Pál: Na—na—na—na! Miféle veszedelmes igazság az?

Sándor: A világ szemétdomb, — ez az igazság. Csupa mocskok, bűz, rothadás, (Lábával dobant.) un-

dorító! (Észbekap, erőt vesz magán.) Bocsáss meg — úgy látszik: bolond vagyok!

Pál: Bolond nem vagy, de ideges vagy. Ez a fekete pesszimizmus, — a hirtelen hangulatváltozás: tipikus neuraszténia! Beszéltél már doktorral?

Sándor: Még nem, — de most megyek hozzá. (Készülődik.) *

Pál: Így nem eresztelek el, — majd ha megnyugodtál.

Cecile: Ne tartóztassa. A városban már várja a doktora. Doktor Riki.

Pál (meghökken): Micsoda — maga tudja? (Sándorhoz.) Tudja!

Cecile: Hűtött pezsgőt fog rendelni a bajára.

Sándor (gonoszul): Chateau Irát! * (Kiabál.) Chateau Irát!

Pál (*Cecile*hez): Kérem, ne viccelődjenek! Ha *Sándor* ilyen állapotban van, az komoly dolog. Lásd, öregem, itt jóbarátaid közt vagy. Itt őszintén beszélhetsz. Neked valami nagy kellemetlenséged volt, — nem igaz? (Halkabban.) Talán Riki csinált valami haszontalanságot?

Sándor (fáradtan legyint.)

Cecile: Riki nem is csinálhat elég haszontalanságot. Hiszen őt azért fizetik. *Sándor* úr elvből híve a differenciált nőiességnek. Vannak nők, akiktől elvárja, hogy tisztességesek legyenek. Szárazon és vízen rendületlenül tisztességesek. Aztán vannak nők, akiktől az ellenkezőt kívánja. Ha Rikinek egy nap eszébe jutna, hogy

ő tisztességes lesz, azzal kínos meglepetést szerezne Sándornak.

Pál : Jól van : hát nem Riki. De asszony van a játékban, az bizonyos.

Cecile : Mindig asszony van a játékban. De legyünk diszkrétek, — hátha úriasszony ?

Sándor : Legyünk diszkrétek ! Kíméljük a nőt akkor is, mikor térdig gázol a gyalázatban.

Cecile : Gyalázat ! Megmondjam mi a gyalázat ? Gyalázat az, ami a másé. Ami a magáé, az sohasem gyalázatos. (Hozzálép.) Mondja, szereti maga azt a bizonyos vászonzselédet ?

Sándor : Megvetem.

Cecile : Rendben van ! Ha szeretné, akkor azt ajánlanám : tegye tönkre, törje ki a nyakát, mint valami gonosz állatnak. De ha nem szereti, akkor mi köze az egész dologhoz ? Maga igen nagy úr, kedves barátom. Minden a magáé, Az erény, a bűn, minden, a felséged szeszélyeit szolgálja. A bűn a francia pezsgő — (gonoszul) a Chateau Ira — arra való, hogy olykor becsípjen tőle. De magának az erény is kell ! Az erény a hűs erdei forrás — az meg arra való, hogy meggyógyítsa a kacenjamert, amit a pezsgőtől kapott... Szép, szép, — de mit tudja maga, hogy mi történik a források mélyében ? Minden víz a tenger felé igyekszik.

Sándor : Rendszerint azonban csak a pocsolyáig jut és a szarvasmarha iszik belőle...

Cecile (némi szomorúsággal) : Hát az a szarvasmarha szerencséje — az ökör bonne fortune !

Sándor (elharapja keserű válaszát) : Jó estét, megyek !

Pál : Nahát eredj, aludd ki magad... Mikor látunk megint?

Sándor : Holnap elutazom.

Pál : Elutazol? Hová?

Sándor : A Svájcba. Meg kell néznem a Rhone-gleccsert.

Pál : Hát te egy tomboló örült vagy és én előre látom, hogy kényszerzubbonyt fogunk ráadni... Kérem, Cili, hát szóljon hozzá, ne eressze el így!

Cecile (kezét Sándor karjára teszi): Magának bánata van... Sajnálom! Nagyon, nagyon sajnálom! Valaki, akit nagyra tartott, méltatlannak mutatta magát... Dehát biztos ez? Nem lehet tévedés?

Sándor (Nem válaszol, csak megvetően és keserűen mosolyog.)

Cecile (némileg elveszti bátorságát, szomorúbban): Mégis azt ajánlanám: beszéljen vele — azzal a nővel — beszéljen vele nyíltan és becsületesen... Ő meg fogja magyarázni, — ő meg fogja nyugtatni...

Sándor : Az valószínű, ha időt engedek neki, hogy hazugságokat eszeljen ki.

Cecile : A nők nem hazudnak mindig. Csak akkor, ha másképp nem lehet. De ebben az esetben másképp is lehet. (Sándor gúnyos arcába tekint, hirtelen dühbe jön.) Hát tegyen, amit akar — bánom is én! (Szünet után kárörvendően mosolyog.) Hanem hallja, azért én nem irigylem magát. El fog utazni, meg fog szökni, de a kézipodgyászával együtt magával fogja vinni a kínzó kétségeit is... És megjósolom magának: soha, soha nem fog tisztán látni ebben a dologban! Mert legyen az az

asszony bűnös, vagy legyen ártatlan: a legostobább nőnek is van annyi esze, hogy meg tudja védeni a maga titkait.

Sándor : Sekély víz, könnyű a fenekére látni.

Pál : És mit látsz ?

Sándor : Iszapot.

Cecile (gonosz mosollyal) : Én nagyon sokat tartok a maga intellektusáról, de ravasz embernek azért nem tartom. Nem. Maga egy cseppet sem ravasz. Ha én a maga felesége volnék — amitől mentse meg magát az ég — és ha kedvem jönne, hát bizony mondom : én magát hetenkint akár hétszer is megcsalhatnám és maga mégis az erény mintaképének tartana.

Sándor : Megcsalna biztosan, de megtéveszteni öt percig sem tudna.

Pál : Ez nagy mondás, öregem, nagy mondás !

Cecile : Hát tegyük fel, hogy a felesége volnék. Én ma egész nap a városban voltam ... Komisszióztam.

Pál (humorral) : Rókavadászaton volt.

Cecile : Nem gyanusak ezek a sűrű vadászkirándulások ? Biztos, hogy a róka, amelyet én hajtok, kék ? Lássa, már a külsőm is gyanus. Minden, ami rajtam van, ujdonatúj !

Pál (Sándorhoz halkán, ugrató hangon) : Elül gombolós blúz !

Cecile : Új cipő, új keztyű ... A zsebkendőm csipkekendő — nézze meg ! (Odadobja neki, Sándor a zongorára dobja.) És a kezem — a köröm ... Ma manikűröztettem ... Komissziózáshoz ? Vallja be, mindez nagyon gyanus !

Pál: A leggyanúsabb pedig az, hogy ónagysága mindig bizonyos előszeretettel tereli magára a gyanút... Én azzal a parasztregulával szoktam magamat vigasztalni, hogy ugatós kutya nem harap... Lehet azonban, hogy a modern kutya már maga is ismeri a parasztregulát és csak azért ilyen hangos, hogy alibilit ugasson össze magának...

Cecile: Minden gyanus. De hol a bizonyosság?

Sándor: Ha az ura volnék, két perc alatt meg tudnám szerezni a teljes bizonyosságot.

Cecile: Ezennel átruházom magára a férj jogait. (Megakad, mosolyog.) Persze, az olyan férjét, aki gyűlöli a feleségét.

Sándor: Egyetlen kérdéssel csapdát fogok magának állítani — és maga bele fog menni, akkor is, ha igazat mond, akkor is, ha hazudik...

Pál: Nem stiglic az asszony, édes öregem!

Sándor: Kérdezhetek?

Cecile: Tessék. Kérdésekre válaszolni: ez némileg az én speciálitásom. (Egy pillanatig farkasszemét néznek.)

Sándor (brutálisan): Mit csinált ma délbén a Török-utcában?

Pál (ijedt csend után bizonytalan hangon): A Török-utcában? Hiszen ott — ott az a... (Elhallgat, me-reven nézi Cecilet.)

Cecile (nyugodtan): Ez a csapda? (Pálhoz): Em-lékszik a szücsöm nevére?

Pál: A szücs?

Cecile (idegesen): No csak emlékezzék! Franciásan szokta ejteni!

Pál: Hop! Meszanzsé!

Cecile: Igen, Messinger.

Pál (örömmel) Török-utca 13! Igen — 13 — (Sándorhoz.) Most már halljuk a féltékeny férjet.

Sándor (zárkózottan): Ugy látszik, kérdésekre válaszolni — ez tényleg a maga speciálitása!

Pál: Ebbe belebuktál, édes öregem.

(A szín mögött telefoncsöngetés.)

Ez nekem szól! Lencsi a harcsával... (Jobbra megy, visszaszól.) Ebbe csúnyán belebuktál! (El.)

Cecile, Sándor.

Cecile (miután egy ideig mozdulatlanul állott, egy közvetlen mozdulattal Sándor felé nyújtja a kezét.)

Sándor (hidegen és mereven hátrál.)

Cecile (halkan, melegen): A kezét — kérem!

Sándor: Nem lehet, nagyságos asszony!

Cecile: Már nem vagyok *Cecile*?

Sándor: *Cecile* nincs már... Meghalt... Maga megölte... (Gyűlölettel.) Maga, az idegen nőszemély, meggyilkolta *Cecile*t és az arcára vette a lárvoját... De én nem ismerem, én nem ismerem magát, én nem akarom ismerni!

Cecile : Olyan kegyetlen, mint egy gyermek... Mint egy elkényeztetett gyermek... És mindent egy gyanuért?

Sándor : Már nem gyanu — teljes bizonyosság. Maga vallott magára — belement a csapdába... Értse meg: én nem tudtam, hogy maga ma a Török-utcában volt... Én csak azt tudom: valaki ott lakik. Ugy okoskodtam magamban: ha ott járt annál az úrnál, aki biztosan gondoskodott valami ürügyről is, alibiről... Mert hiszen esze az van! Az ilyenféle nőnek mindig van a szeretője utcájában egy fogorvosa, egy varrónője — vagy szücsmestere! Maga elárulta magát a nagy óvatosságával... Lássá, ha túlzásba viszik a ravaszságot, akkor ostobaság lesz belőle... (Megragadja Cecil karját.) Meri tagadni, hogy ott volt Trillnél?

Cecile (kiszabadítja magát): Kérem, kérem — már olyan goromba, mintha házasok volnánk! (A karját dörzsöli, mosolyog.) Hogy merem-e tagadni? Szegény barátom, én ennél sokkal valószínűbb dolgokat is merek tagadni... De nézze, nincs ennek a vallatásnak semmi célja. Ha megtettem, akkor nem leszek olyan ostoba, hogy bevalljam. Ha nem tettem meg, akkor úgyis hiába tagadok, maga nem hisz nekem. Tehát higgyen, amit akar, — én sokkal büszkébb vagyok, sem-hogy védjem magam! (Szünet.) A meghalt barátságunkat azonban megsíratom. Azt hiszem, vénasszony koromban is síratni fogom még.

Előbbiek, Pál.

Pál (jobbrol jön): Cili, kérem, a kis Lencsi kijön holnap estére és halat főz nekünk... Ez már meg van beszélve... Most azt akarja tudni, hány személyre való legyen a harcsa?

Cecile: Hárman leszünk — Sándor és mi ketten.

Pál (szemrehányóan): No és Lencsi?!

Sándor: Holnap én úton leszek; nem jöhetek.

Pál (dühösen): Itt fogsz maradni! Hiszen Lencsi neked főzi a ráchalat — komáromi módon!

Cecile: Utazni fog — igen — de csak megérdemlünk egymástól egy búcsúlakomát?

Pál: Neuraszténiás embernek társaság kell, nem utazás! Lencsi jókedvű leány, ha akarod, hozhatsz még valakit a városból... Valakit a vén fiúk közül...

Sándor: Hozhatok, akit akarok?

Pál: Akit akarsz! Aki neked jó, azt én szívesen látom.

Sándor (Cecilehez): Akit akarok?

Cecile (nyugtalanul): Igen...

Sándor: Köszönöm. Eljövök és vendéget hozok. Trill bárót, az aviatikust.

Pál: A repülő ökröt? Bizarr gondolat! (Cecilet, majd Sándort nézi.) Ha mindenáron akarjátok — nem bánom! Talán nevetni fogunk az éretlenségein. Tehát öt teríték! (Jobbról el.)

Cecile, Sándor.

Cecile : Az az úr — az az ember — nem fog eljönni.

Sándor : El fog jönni. Én tudok beszélni a nyelvéen. Ha azt mondom neki, a tüntető távolmaradásával kompromittál egy hölgyet, akkor ész nélkül ide fog vágatni, mert az az állat gentleman... Ha azonban maga leinti, akkor — (Vállat von.) Nos, akkor én sem jövök, nem fog többet látni az életben.

Cecile : Sándor, mire való ez ?

Sándor : Maga akarta : a búcsúlakomát ! Legyen búcsúlakoma ! Fenséges vendéget hívok asztalához : az Igazságot !

Cecile : Barátom, az asszony és az igazság ne üljön soha egy asztal mellett. Ez a Nibelungok lakomája lesz. Asztalnál vér fog folyni.

Sándor : Az asszony agyonveri az igazságot.

Cecile : Vagy az igazság az asszonyt.

Sándor : Tehát mindenképen érdekes souper lesz.

Cecile : Mi szüksége még az igazságra ? Hiszen azt mondja, mindent tud már !

Sándor : Nem is magamat akarom meggyőzni, hanem magát ; meg akarom győzni, hogy eldobta magát. Érti ? Eldobta magát, a porba, az iszapba ! Ugy néztem fel magához, mint egy királynőhöz, mint egy istennőhöz ! Maga volt a nőiesség, a hűség, a tisztaság, a jószág... Maga volt minden ! (Nevet.) Milyen ostoba voltam ! Kavicsot őriztem a trezorjaimban és azt hittem, milliomos vagyok... Hogy szégyellem magam — öreg

fejemmel lépremeni ilyen szemfényvesztésnek! Nincs tisztaság, nincs hűség, nincs semmi! A királynő, az istennő sűrű fátyolt tesz az arcára és hideg szívvel és forró vérrel beoson a Török-utcai legénylakásba! Hát ez hihetetlen! Ez egy gonosz álom! Egy undorító álom!

Cecile (aggódva néz jobbra): Sándor, kérem...

Sándor: Hát jól van, kérem — *így* is lehet! De akkor tessék komolyan csinálni! Tessék végigcsinálni! Ha tűzbe ugrik az erény, akkor égjen is! A királynő, az istennő szálljon le a trónról, — le, ha mondom, le a piedesztálról — bele a porba, az iszapba, ahova vágódott, ahová való! Ezt nem lehet néhány szellemességgel elűtni! Ezt nem! Mert ha ez se komoly dolog, akkor — Uristen! — akkor az egész élet nem egyéb, mint egy rossz vicc, akkor az egész mindenség csupa képmutatás, komédia, szamárság!

Cecile (észreveszi a belépő Pált, vakmerően és vidáman Sándor szavába vág): Hát szóval: eljön holnap vacsorára — és ez igazán kedves magától!

Pál: Brávó! Akkor rendben vagyunk!

Sándor (mereven nézi Cecilet, majd hirtelen meghajlik): Jó éjszakát!

Pál (az ajtóig kíséri, utána szól): Aludd ki magad — holnap legyen jobb kedved!

Pál, Cecile.

Pál: Nagyon indulatosan beszéltek... Bevallotta, hogy mi bántja?

Cecile (gondolataiban): Szerelmes!

Pál : Ujjé — szerelmes ! Hogy én erről nem tudtam.

Cecile : Én sem — én sem !

Pál : Megcsalta a donna ?

Cecile (ránéz, majd vállat von) : Az ilyet sohasem lehet biztosan tudni — de nem is fontos ...

Pál : Nem fontos ? Hát akkor mi a fontos ?

Cecile : Sándor hiszi, hogy megcsalták, ez a fontos.

Pál : Hát úgy kell neki ! Igenis úgy kell neki ! (*Cecile* derekára teszi a kezét és lassan keresztülvezeti a szobán.) Az ilyen legényember élete tele van piszokkal... Mért nem házasodik meg ?

(*Függöny.*)

MÁSODIK FELVONÁS.

(Az első felvonás szobája. Másnap este. Már alkonyodik.)

Cecile, Pál.

Cecile (a kanapén gubbaszkodik, cigarettázik és sötétén bámul maga elé.)

Pál (keresztülmegy a szobán, az óráját nézi): Bámulatosak az emberek... Nem tudnak pontosak lenni... Igazán bámulatosak... (*Cecilere* néz, meghökken, hal-
kan és gyöngéden.) Valami baja van?

Cecile (tagadólag rázza a fejét.)

Pál: A feje? Nem csoda! Egész nap cigarettázik —
egyiket a másik után... Most meg könyes a szeme is!

Cecile (némán könnyörög, hogy hagyja békén.)

Pál: Nézze, drágám, én nem szoktam tolakodni,
még a feleségem bizalmába se szoktam tolakodni... de
ezt most még sem hagyhatom ennyibe... Maga sír és
én nem tudom, hogy miért? Hát mégis a férje volnék,

vagy mi! Itt valami hiba van és a hibáért — én vagyok felelős.

Cecile (szinte mulat a naivságán, de nem szól, nehogy a hangja elárulja a felindulását.)

Pál: Ugy látszik, a tudományos munka is szenvedéllyé lesz... rossz szenvedéllyé, mint a kártya vagy az alkohol... Tudja, vannak napok, mikor úgy megyek a dolgozósobámba, mint a részeges ember a csapszékbe... Ha valaki ilyenkor megzavar, azt hidegvérrel meg tudnám gyilkolni... Néha álmomban is meduzák úszkálnak körülöttem — szivárványszínű új speciestek — akkorák, mint egy kofaernyő... Én a meduzák után megyek és maga másfelé megy... És most azon veszem észre magam, hogy már nagyon messzire elkerültünk egymástól... Mondja őszintén: nagyon boldogtalanná teszem én magát?

Cecile: Nézze, öreg Paulusz, ha nem tudná még, hát megmondom: maga mindig azt szokta tenni, amit én akarok... Ha én úgy akartam volna, akkor az összes meduzák megpukkadhattak volna a féltékenységtől — maga még sem nézett volna feléjük... Mindenért, ami a házasságunkban történt, engem illet a felelősség...

Pál: Ugy?

Cecile: És ha nem leszek többé —

Pál (szavába vág): Pardon! Nem lesz többé? Hogy érti azt?

Cecile: Barátom, nemcsak a meduza, az asszony is mulandó. Hanem azért ne féljen, az ilyen jó anyagot nem hagyják parlagon az asszonyok. Ha én egyszer útra kelek innen, akkor majd megszólal az előszoba-csengő,

megnyílik az ajtó és mosolyogva belép „az új nő” — ő, aki majd tovább fűzi a maga sorsát. (Csöngetés az előszobában.)

Pál : Jönnek. Kérem, legalább mossa meg a szemét, még azt fogják hinni, megvertem magát!

Cecile (jobbra el.)

Pál, Lencsi.

Lencsi (balról jön, egyik kezében kis hálóban jókora harcsát, a másikban festékes ládát hoz, hozzácsatolt palletával) : Jó estét!

Pál : No végre!

Lencsi : Ketten jöttünk... (Orra alá tartja a halat.) Ez aztán harcsa — mi?

Pál : Ez már aztán harcsa!

Lencsi : Kilójáért 6 koronát kért a bandita — de én jól megmondtam neki a véleményemet — így aztán ideadta 5 kilencvenért... Elhozták a kufferemet?

Pál : Már régen fenn van a toronyszobában... Holnap reggel aztán munkának látunk ám, Lencsi!

Lencsi : Nem is képzeled, milyen jól tesz velem... Milyen nagyszerű az, ha az ember érzi, hogy valahová tartozik — valakihez... Ez a nő sorsa és hivatása: szolgálni!

Pál : Dehogy is! A nő született királynő — mondta valaki.

Lencsi : Születet királynő, ha egy királyt szolgálhat!

Pál: Furesa, hogy mi még soha sem beszéltünk ilyenekről — pedig a gyámja vagyok... Mondja, volt már a maga szívében királykoronázás?

Lencsi (pirulva): Oh — mit kérdez, bácsi!

Pál: Én azt hiszem, talán kötelességem is — mint gyámja...

Lencsi: Minden hívő léleknek van egy királya, egy istene, akire hódolattal és hűséggel gondol... De az csak álom, csak vallásos kultusz, mert oceánok választják el tőlem, felhők magasságában jár fölöttem...

Pál: Kérem, a mai fejlett közlekedési eszközök mellett...

Lencsi (szavába vág): De én nem is akarom, hogy ő tudjon rólam, nem akarom, hogy az én szomorú kis árnyékom ráessen az ő tündöklő útjára... Ő boldog és nincs rá szükségem... Ő boldog és a boldogság önzővé tesz... (Rajongva égfelé emeli a harcsát.) De ha egyszer szerencsétlenség érné, ha boldogtalan lenne, ha egyedül maradna — akkor, óh, akkor hozzá sietnék és azt mondanám neki: — (Megpillantja a belépő Cecilet, minden átmenet nélkül.) Óh, drága Cecile, csókolom a szép kezdet!

Előbbiek, Cecile.

Cecile (jobbról belépett.)

Lencsi: Mit szólna a vakmerőségemhez? Bekvártélyoztam magam a házadba... Olyan boldog vagyok, hogy a te közeledben lehetek — hiszen tudod, te nekem

ideálom vagy ... Te vagy a legszebb, a legelegánsabb, a legszellemesebb. (Észreveszi, hogy a fecsegése idegessé teszi Cecile-t, Pálhoz fordul.) Láttam ám Sándor urat ... A villamos kocsiból láttam ... Fiakkeren jön, de a villamos elhagyta ...

Cecile (figyelmessé lett): Egyeül volt a kocsiban?

Lencsi: Egyedül ... (Pálhoz.) Az előszobából benéztem az ebédlőbe ... Öt teríték ... Ki az ötödik?

Pál (szárazon): Trill báró ...

Lencsi: Trill? (Hirtelen Cecile felé fordul és mereven nézi.)

Pál (némi zavarral): Sándor akarta mindenáron.

Lencsi (hirtelen Pál felé fordul): Sándor akarta? (Észreveszi, hogy ügyetlen volt, szünet után gyerekes hangon): Jaj, úgy drukkolok, úgy drukkolok a hal miatt! Istenem, csak sikerüljön ... Még az államvizsgán sem drukoltam így ... Megyek beadom a halat a konyhába ... (Jobbra el.)

Pál, Cecile.

Cecile (indulatosan): Meddig marad a házunkban ez a leány?

Pál (az ablakban): Miért?

Cecile (meggondolja magát): Különben maradjon, amíg magának jól esik!

Pál (az ablakban): Jön már! Most fordul be a farsorba ... (Előre.) Magukra hagyom magukat ... Beszél-

jen vele, hanem kérem : ne ironikusan ! Maga vele mindig ironikusan beszél ! Neki most melegségre, barátságra van szüksége ... Ugy látszik, a szegény fiú tényleg valami bestia karmaiba került ... (Jobbra el.)

Cecile, Sándor.

Cecile (az ablakhoz megy.)

Sándor (balról jön, elhalad Cecile mellett, anélkül, hogy észrevenné, keresve néz körül.)

Cecile : Sándor !

Sándor (hidegen bólint.)

Cecile : Köszönöm, Sándor.

Sándor : Mit köszön ?

Cecile : Köszönöm, hogy egyedül jött, hogy nem hozta magával azt az embert, azt az urat ... Így jobb, így méltóbb ...

Sándor : Tévedés. Trill a sarkomban van. Szavát vettem, hogy eljön és ő beváltja a szavát, a fickó gentleman. (Jobbra indul.) Paulusz odabenn van ?

Cecile : Maradjon. Beszélnem kell magával. De kérem, könyörgök : ne folytassuk ott, ahol tegnap elhagytuk. Én ma már nem vagyok az, aki tegnap voltam. Nincs bennem semmi büszkeség, semmi, de semmi harciasság. Csak szomorúság van bennem. Lágy és édes szomorúság. Mondja, Sándor, nincs rá mód, hogy mi megint azok legyünk, akik voltunk ?

Sándor : Ezt jól adja ! Tegnap földrengés volt. Szét-

tört, agyonvert és porba lökött mindent, ami értékes volt a világon. Az egész világ ma sivatag, szeméttóceán, hullahegy és maga azt mondja: tegyük meg nem történtté! Nem, csodák nem történnek már.

Cecile : Csodák is történnek, ha meg van a hit.

Sándor : Én nem hiszek semmit, nem is akarom, hogy velem elhitessenek valamit. Abban sem hiszek, hogy a megalázkodása őszinte legyen. Maga gőgös asszony, ha most mégis féket tesz a nyelvére, ez annak a jele, hogy megijedt, nagyon fél valakitől, vagy valamitől...

Cecile : Ugyan, nem hallott még asszonyokról, gőgös asszonyokról, akik *egy* embertől a durvaságot is szívesen eltűrték?

Sándor : Durván bántak magával a Török-utcában?

Cecile : A Török-utcában? Hát mondjuk, ott voltam! Én a Török-utcában voltam, én egy rossz asszony vagyok. Rendben van, de maga nem az uram, nem is a kedvesem! Soha nem is akart az lenni. Maga nem a nőt szerette bennem, hanem az embert. A barátom volt. Magát nem csaltam meg. A barátságunkat érintetlenül és tisztán hoztam vissza a Török-utcából, ha ugyan ott voltam. Miért löki el mégis magától? Miért beszél velem a gyűlölet, a megvetés hangján?

Sándor : Nézze, kérem, én egy közönséges ember vagyok. Olyan, mint a többi: gyöngé és ingatag. Én ebben a nagy vurstliban, melyet életnek neveznek, csak úgy tudok exisztálni, ha van egy-két szilárd pont, amibe belekapaszkodhatom. Ilyen szilárd pont volt az erény, a női erény, maga, mert maga volt nekem a nő és az

erény. De most maga is felült az ördöghintára, az erény forogni és bukfencezni kezd, én elvesztettem minden támaszomat, én tegnap óta belezuhantam a végtelen semmibe... Hát ezért gyűlölöm magát, ezért vetem meg!

Cecile (hozzálép, a karjára teszi a kezét, szeliden): Kegyetlenkedjék velem, ha jól esik, én szívesen eltűröm, de hallgasson meg! Maga azt hiszi, hogy én mindent elvesztettem. Mindent — a Török-utcában... De mit tud maga arról, ami az enyém? A fejemben, a szívemben, a véremben a mi van... Annyi minden van, annyi, hogy dúsgazdaggá tehetnék valakit! Ezt mind felajánlom magának, olyan őszintén, olyan fentartás nélkül, ahogyan soha még ember nem ajándékozta meg barátját... Tegnap én még nem tudtam, mi a barátság... Talán nem is hittem benne... Nem tudtam, hogy mi maga nekem... A földrengésnek kellett jönnie, hogy ledűljenek mind a falak és hogy mi meglássuk egymást!

Sándor: Nézze *Cecile*, amit maga most csinál, azt nálunk otthon kacérkodásnak nevezik... Közönséges kacérkodásnak... Az asszonyok azt hiszik, mindenkit meg lehet fizetni ugyanavval a bankóval... Hát vegye tudomásul, kérem, én nem vagyok olyan olcsó legény!

Cecile: De kár, de kár, hogy a férfiak mindig az öregapjuk fejével gondolkoznak, soha a magukéval.

Sándor: Ha maga az öreganya fejével gondolkodik, akkor soha nem jut el a Török-utca!

Cecile (csendesen mosolyog maga elé): Milyen furcsa ez tulajdonképen! Mi itt beszélünk, beszélünk, de nekem úgy tetszik, egyikünk sem mondja azt, amit kellene... Maga szavakat mond, szavakat: erény, női erény, ördöghinta és azt várja, hogy összetörjek a súlyuk

alatt. De hát ezek a szavak üresek és pehelykönnyűek, én legalább nem érzem a súlyukat . . . Mondok magának valamit, Sándor ! Én talán nem voltam a Török-utcában, de elképzelek olyan esetet, amikor el tudnék oda menni... Attól függ csak, ki lakik ott . . . Hát én nem vagyok erényes asszony, akkor sem, ha nem is járok a Török-utcába. De mindez nem is fontos. Fontos nekem az, hogy magától el kell szakadnom. Láska, mi most úgy állunk szemben egymással, ahogyan férfi és nő talán még soha nem állott. Ez a mi óránk, Sándor ! Ne mondja, hogy kacér vagyok, hanem nézzen rám, ismerjen meg . . . Ugye, mi most már nem szakadhatunk el egymástól ?

Sándor (fölvett a zongoráról egy képes francia divatlapot és a borítékon levő női arcképet nézi.)

Cecile : Lealázkodtam maga előtt. Porig alázkodtam. Amennyire egy asszony le tud alázkodni. De most már emeljen föl ! Ez kötelessége. Maga erős és okos, hát ne hagyjon magamra !

Sándor (a lapot nézi, elneveti magát) : Xénia nagyhercegnő . . . (Megmutatja Cecilenek a lap címképét.) Kérem, ne felejtse el ezt a nevet : Xénia nagyhercegnő !

Cecile : (meghökkenve néz rá.)

Sándor : No ne féljen, nem hibbantam meg, csak — Xénia nagyhercegnő ! Egy császár huga volt . . . ez a szépséges princess meghalt, (A füzetet nézi.) meghalt öt esztendővel ezelőtt ! Ne felejtse el : meghalt öt esztendővel ezelőtt. Folytatása következik. (A füzetet visszadobja a helyére. Az ámuló Cecilere néz, hangosan nevet.) Haha !

Előbbiek, Pál.

Pál (balról jön, meghallja Sándor nevetését, vidáman kezét fog vele.) Bravó! Csakhogy megjött megint a régi kedved! Ezt már szeretem! Hanem most vágd magad haptákba, maga pedig, oh *Cecilia*, piruljon el szemérmatosan és öltse dobogó szíve fölé az erény páncélját, mert ő jön, ő jön, sőt már itt is van: a sasszárnyú Ikarosz, a nagy asszonyevő, a híres szívdöglesztő...

(Autótülök a szín mögött.)

Sándor (bejelentő hangon): A Ma hercege!

Pál: A Ma hercege?

Cecile (egy bizonytalan lépést tesz, majd hirtelen sarkon fordul, jobbra el.)

Pál (utána néz): Miért ment ki?

Sándor: Talán ki akarja magát csipni, ruhát vált, egy kis pudert az arcára...

Pál (meggyőződés nélkül): Trill kedvéért? No hiszen rosszul ismered az asszonyt... *Cili* és *Trill*! Haha!

Előbbiek, Trill.

Trill (csinos és elegáns fiú, oxfordi genre, balról jön): Jó estét! (Nagyon melegen, szinte megfagott komolysággal rázza meg *Pál* kezét.) Köszönöm a szíves meghívást, nagyon köszönöm... igazán megtisztelésnek veszem, direkte megtiszteltetésnek... És örülök, nagyon

örülök, hogy megint láthatom... (Némi mágnásos leereszkedéssel.) Szervusz, Sándor! (Körül néz. Cecilet keresi.)

Pál: Hogy van, hogy van, sasszárnýú Ikarosz báró?

Trill (behízelt szerénységgel): Sasszárnýú? Oh kérem, én még csak a kisebb fajtájú baromfihoz tartozom. Talán csókaszárnýú, legfőljebb varjúszárnýú... (Cecilet keresi.)

Pál: Mindig olvassuk a nevét, fenn kóvályog, nem tudom hány ezer méternyire az emberiség feje fölött...

Sándor: Nem unalmas odafenn, túl a kéményeken?

Trill (hüvösen): Nem! Az ember kevés kaszinótaggal találkozik!

Pál (nevet.)

Trill (Pálhoz szívélyesen): A repülés, kérem alásan, épp olyan mulatságos, vagy unalmas, mint minden más hazardjáték.

Pál: Tét: egy gentleman nyakcsigolyája.

Trill: Ez szellemes! Direkt szellemes! Egy gentleman nyakcsigolyája, megjegyzem magamnak.

Pál: És ha nem indiszkrét a kérdésem: Hány angyalnak csavarta el már odafenn a fejét?

Trill (kedvesen és lelkesen): A magamformájú szegény ember a felhők fölött is csak levegőt talál, üres levegőt... Nem úgy, mint szellemi nagyjaink, a tudósok, azok a föld pocsolyáiban is tündöklő csodákat fedeznek fel... Ilyen szellemi magasságokba mi nem tudunk föl-

emelkedni, mi szegény repülők, nem, de azért meg van az a jogunk, hogy büszkék legyünk világhírű honfitársainkra !

Sándor (Pálhoz) : Hát tessék : ő büszke reád, mint világhírű honfitársára !

Pál : Valljuk be : szép tószit volt !

Trill (vidám nekilendüléssel) : Hát urak, mi ujság a fővárosi társaságban ?

Pál és Sándor (összenéznek.)

Sándor : No hallod, ezt te kérdezed tőlünk ? Az aszfalt-báró, a zsúrherceg és tenniszkirály ?

Trill : Kérlek, én mostanában alig vágok Pesten ... Nagyon sokat utazom ... Repülőversenyeket fogunk rendezni a vidéki városokban ... Most is három napot kellett izé ... — Nagyváradon töltenem ... (Pálhoz.) Ma reggel jöttem csak meg Nagyváradról ... (Sándorhoz.) Három napig nem is láttam Pestet ...

Pál : Tegnap még Aradon volt, báró úr ?

Trill : Nagyváradon.

Pál : Akkor ajánlom, fogja fülön a legényét ...

Trill : Csinált valamit a lókötő ?

Pál : A lókötő Chateau Irat iszik és szobaleányokat kocsikáztat a pecsétviasz-autóban.

Trill (arcátlan hidegvérrel) : Ugy-e ? Na hát ha így van, akkor direkt el fogom csapni. Ötöt is, a soffőrt is ... Hogy miket mernek manap a cselédek ! (Sándorhoz.) Véletlenül nem tudnál nekem való legényt ?

Előbbiek, Cecile.

Cecile (jobbról jön, bólint *Trill* felé, a továbbiak alatt Sándor közelében marad, mintha védelmet keresne nála.)

Trill : Oh—oh—oh ! Nagyságos asszonyom, hát Budapesten van ? ! Itthon méltóztatik lenni ? Na de ilyen meglepetés ! Én azt hittem — nekem azt mondták — a Tátrában van... Valaki azt beszélte — egy hölgyismerősöm beszélte — látta Lomnicon — vagy talán Csorbán — nem emlékszem biztosan, hol látta... Valószínűleg összetévesztette valakivel... Mert vannak meglepő hasonlatosságok az életben... Igen, de ha tudtam volna, hogy itthon méltóztatik lenni, ha tudtam volna, akkor már régóta tiszteletemet tettem volna... Én ma is azt hittem, hogy legényvacsorára jövök... Özvegy legények bús vacsorájára... (Megfenyegeti Sándort.) És te nem szóltál nekem egy szót sem ! El akartad titkolni a nagyságos asszonyt, direkt elsikkasztani ! (Miután fagyos csendben hallgatják, lassankint elveszti biztosságát, — most beleül az antik karosszékbe és új lendülettel beszél, miközben Sándor és Pál, akiket bosszant, hogy a karosszékbe ült, ellenséges szemeket meresztenek reá.) Hanem ragyogó színben van a nagyságos asszony ! Amióta szerencsém van ismerni, nem volt még olyan ragyogó színben... Az uraknak nem tűnik fel annyira, mert gyakran látják önagyságát, de nekem már nagyon régen volt szerencsém... Van már egy hónapja... Ohó, megálljunk csak ! Május huszonhetedikén volt a galamblövés — akkor láttam a szigeten — ez stimmel, úgy-e ? — tehát másfél hónapja ! Majdnem másfél hónapja ! Dehogy!

(Sándorhoz.) Több, mint másfél hónapja, hogy nem láttam a nagyságos asszonyt! (Pálhoz.) Másfél hónapja! Csodálatos, hogy múlik az idő, oly gyorsan, bár nekem sok volt a másfél hónap, nagyon sok... (Megint megfeneklik, kétségbeesetten néz körül, újabb nekilendüléssel.) Hanem a tisztelt tanár úr is milyen ragyogó színben van! (Sándorhoz.) Direkt ragyogó színben van, na, nincs igazam? Persze, a jó levegő, a csend és a szép kilátás... És a lelki harmónia — az a fő! (A homlokát törli.) Csak körül kell nézni ebben a házban, az ember mindjárt látja: itt harmónia van... Itt van valami, ami tiszta és jó, ami meleg és szent... (Nem bírja tovább.)

Sándor (miután egy ideig élvezte Trill zavarát): Másfél hónapig nem voltál itt? Fogadni mernék, hogy ezalatt valami csinos nő lábainál pengetted a gitárt... (Cecilehez.) Nem is sejti, hogy ennek az úrnak milyen szerencséje van a hölgyeknél... Szédületes szerencséje! És nem ám afféle kis grizetteknél, hanem elsőklasszisú dámáknál, igazi úriasszonyoknál!

Pál: Néha úgy megostromolják a lakását, hogy az inasa számjegyeket osztogat, mint a híres operatőrök-nél... Ne tessék tolakodni, hölgyeim! Mindenki sorra kerül!

Trill (Pállal szemben adja a jó fiút): Ugy érzem, most már teljesen megértem a vicclap számára. Szabad cigarettára gyűjtanom? (Rágyújt.)

Sándor (Cecilehez): A kis ravasz a humor mezejére tereli a dolgot... De az igazság az, hogy mindenki irigylő közölünk — minden férfi... Hanem el kell ismerni, hogy megérdemli a kolosszális szerencsét...

Mert úgy nézzen rá, hogy ő a legdiszkrétebb férfi, akit életemben láttam... Sok diszkrét férfit láttam már életemben, de ilyet egyet sem!

Pál: Egy úriasszony nem is plaszirozhatja előnyösebben a jó híret, mint Trill báró úrnál.

Trill (akinek e csipkedés igen jól esik, meleg mosollyal honorálja Pál megjegyzését, majd fölényesen fordul Sándor felé): Kérlek alássan, te talán plakátirozni szoktad, ha egy szép asszony rád mosolyog?

Sándor: Rám nem mosolyognak a szép asszonyok, arról már egészen leszoktak... (Lelkes érdeklődés hangján.) Hanem te, jó egypár éve nem láttam már a hajfürtgyűjteményedet... Akviráltál azóta szép új példányokat?

Cecile (a hajfürt szónál egy alig észrevehető, ideges mozdulatot tesz.)

Trill (akinek láthatólag rettenetesen kellemetlen a téma, magától kikelten): No, de kérlek! Hát csak nem fogod — (Cecilere nézve, hirtelen elhallgat.) Azt hiszem, ez a hely nem az a hely...

Sándor: Sőt ellenkezőleg: éppen a tisztességes nőket érdeklik az ilyen dolgok... (Cecilehez.) Nincs is ebben semmi! Az egyik képeslapokat gyűjt, a másik hajfürtöket... Egészen poétikus ötlet: „A szerelem elmúlik, de a hajtincs megmarad!” Fekete, barna, szőke fürtök — bársony kazettában — kulcs alatt! (Trillhez.) Ugy-e, vörös is van? (Cecilehez, szakszerűen magyarázva.) A tincsek sorszámmal vannak ellátva — az adományozók neve katalogizálva lesz — a könyvelés persze szigorúan titkos... (Cecilehez, aki cigarettára akart gyújtani, de

fordítva fogta a gyújtót.) Kicsit ideges ma — no majd én! (Tüzet ad neki.)

Trill (már egyszer félbe akarta szakítani Sándort): Bocsánat, hát ez a dolog magyarázatra szorul . . . Mert nem úgy van, nem egészen úgy, ahogyan ő mondja . . . Őt néha kissé elragadja a fantáziája, mert ő egy Mikszáth Kálmán, kérem! Hát lehet, kérem, hogy régen, fiatal koromban, eltettem egypár emléket . . . Az ember végre is csak egyszer fiatal és én sohasem szerettem a kártyát, meg a léhaságokat . . . De ma már nincs semmiféle gyűjteményem . . . Régen túl vagyok az ilyeneken, amióta megismertem az élet komolyságát . . . (Komo-lyan, némi férfias megindulással.) S ha ma egy hölgy megtisztelne egy emlékkal — (Szárazon.) ezt csak úgy mondom, mert direkt ki van zárva — (Lendülettel.) azt egyedül őrizném, teljesen elkülönítve, mint valami ereklyekincset, mint egy drága szentséget! (Sándorhoz epésen.) Hogy mért kellett ezt szóba hozni —

Sándor (Cecilehez): Talán el sem hiszi, pedig úgy van: *Trill* gyűjteményében olyan hajfűrt is van, amely koronás főn termett . . .

Trill: Koronás főn? Jó lesz a mentőkért telefonálni!

Sándor: Egy nevet mondok, csak egy nevet és te hallgatni fogsz: Xénia!

Cecile (figyelmessé lesz a név hallatára.)

Trill: Xénia? Soha sem hallottam!

Sándor (sugalló hangon): Xénia nagyhercegnő!

Trill: Nagyhercegnő? (A cím láthatólag imponál neki.)

Sándor (Cecilehez): Ez a rossz csont tavaly Scheve-

ningenben nyaralt... Ugyanakkor megjelent ott Xénia nagyhercegnő is — de senki sem gyanította, hogy a kettejük sejourja közt valami összefüggés van . . .

Trill: Összefüggés? Jaj de jó! Tízezer ember fürdött ott — és ő összefüggésről beszél!

Sándor (nem törődik Trillel, mindig Cecile felé fordulva): Magam nem voltam ott, de a kaszinóban ma is beszélnek még róla — persze csak a Trill háta mögött . . .

Trill: Miről?

Sándor (Cecilehez): A nyilvánosság előtt kerülték egymást — Trill és a nagyhercegnő . . . De egyszer egy nagy orkán után — sötét este — egy párocskát láttak a néptelen homokbuckák közt . . . A háborgó tengert nézték és a hold előtt vágató felhőket . . . Egy társaság megleste őket . . . A gavallér Trill volt — ezt egyhangulag megállapították . . . Az istennőre vonatkozólag megoszlanak a vélemények . . . Némelyek azt állítják: elárúsitónő a nagyárúházból . . .

Trill (dühösen): Igazi budapesti traces!

Sándor: Mások följobb keresgélnek — sokkal feljebb. Azt mondják: azon az estén egy fejedelmi hölgy repülő leckét vett — propeller nélkül — a híres gyűjtemény pedig egy oroszosan szőke fürttel gazdagodott . . .

Trill (akinek igen tetszik ez a fordulat): Tagadom! Direkt tagadom!

Sándor: Azt is mered tagadni, hogy ismerted a nagyhercegnőt, mi?

Trill (kis szünet után): Pardon! Csak helyesen kell disztingválni! Hajfürtadás —

Pál (közbevág): Hajfűrtadományozás! Egy nagy-hercegnő adományoz . . .

Trill: Hajfűrtadományozás és egyszerű ismeretség között van különbség! Igen nagy különbség! Végre: ha mondjuk, abban a szerencsében részesültem *volna*, hogy bemutattak *volna* őfenségének, aki mondjuk érdeklődik az aviatika iránt, abban még igazán nem volna semmi... És én nem is tűrném, hogy erről valaki tiszteletlenül nyilatkozzék!

Pál: Jó, jó, de őfenségének legmagasabb mászkálása éjnek idején a homokbuckák közt —

Sándor: Vagy mégis az elárúsítóleány volt a nagy-árúházból?

Trill (lojálisan): Egy fiatal hercegnő, aki bizonyos fokig fölötte áll az emberek ítéletének, megengedhet magának ilyen kis ártatlan romantikát . . .

Sándor: Ugy-e, nem mered tagadni, hogy vele sé táltál?

Trill: Nem merem? Nevetséges! A dologban nincs semmi tagadni való . . .

Előbbiek, Lencsi.

Lencsi (jobbról jön, kötény, feltűrt ruhaujjak, nyitott szakácskönyv a kezében): Bácsi, kérem. (Megpillantja Trillt.) Óh, bocsánat . . .

Pál: Maguk még nem ismerik egymást? (Bemutató.) Trill báró, nagyhercegi kamarai aviatikus . . .

Lencsi (nevetve meghajlik, aztán komolyan): Bácsi

kérem, a gombát egészben, vagy vagdalva? A szakács-könyv utasítása homályos . . . (Megmutatja neki a paszszust a könyvben.)

Sándor : Vagdalva?! Rémület fog el! (Pálhoz.) Jó volna helyszíni szemlét tartani!

Pál (a könyvben böngész): Az ügy kezd tényleg aggasztó fordulatot venni . . . Lássuk azt a harcsát!

Lencsi : Jaj, én úgy drukkolok! Ugy druk — (Elhappja a szót, Trillt nézi, majd Cecilet, aztán kiegészíti.) — kolok! (Pállal jobbra el.)

Cecile, Sándor, Trill.

Sándor (fölv teszi a füzetet Xénia arcképével és szó nélkül Cecile kezébe adja.)

Cecile (földre ejti.)

Trill (udvariasan fölemeli, egy pillantást vet a képre, elolvassa az aláírást, ijedten nézi hol Cecilet, hol Sándort.)

Sándor : Szegény, jó Xénia nagyhercegnő! Milyen tragikus sors jutott neked osztályrészü! Meghaltál, négy esztendővel a tengerparti séta előtt.

Trill : Tessék? (A képet, majd Sándort nézi, egyszerre elkezd nevetni.) Nahát téged jól felültettelek! Téged lóvá tettelek! (Cecilehez közeledik.)

Cecile : Kérem, én nem akarom magát megbántani, nem is haragszom, de kérem: menjen el! Ne nézzen így reám, kérem, hanem menjen el!

Trill: No de nagyságos asszonyom igazán nem értem . . .

Cecile (megvadulva): Én most már nem bánom, akármi lesz is — én most már semmit sem bánok!

Sándor (Trillhez bizalmasan): Ideges szeszély! De azt hiszem, önagyságának — éppen önagyságának — nem lehet olyan szeszélye, amit neked — éppen neked — vakon nem kellene teljesítened.

Trill: Nagyon sértő szeszély!

Sándor: Ugyan! Megsérthet egy szép hölgy egy gentleman?

Trill (vállat von): Jól van, mehetek . . . Hanem hogy a tanár mit fog gondolni, azt már nem tudom . . . (Durván.) Különben bánom is én! Gondoljon, amit akar! (Föltesz egy monoklit, amelyet eddig még nem használt.) Direkt nevetséges! (Balra el.)

Sándor, Cecile.

Sándor (cigarettára gyújt, kaján jókedvvel): Maga a férfitől nem látta az embert. Most bemutattam magának az embert, már amennyiben ez a kétlábú izé a homo sapiens családba sorozható. Mégis inkább szarvasmarha. Arra született, hogy szarvakat viseljen, méteres szarvakat . . . Ha ő akar másokat felszarvazni, az természetrajzi szemtelenség. Még csak vére sincs a fajankónak! Csak hiúsága van. Nem kell neki az asszony szépsége — csak a hírve . . .

(Kívül autótülök.)

Cecile : Az élet egy szemétdomb !

Sándor (kellemes meglepetéssel) : Igen ? Hiszen akkor rendben vagyunk . . . Miután sikerült ennek a hitvallásnak egy új apostolnőt szerezni, itt már be is fejeztem volna a küldetésemet. (Készülődik.) Jó mulatást, szépasszony !

Cecile (ijedten) : Elmegy ?

Sándor : Hogyne ! csak meg muszáj néznom a Rhone-gleccsert !

Cecile (a halántékát fogja) : Elhagy . . . És mi lesz velem ? Mit tegyek ? Mit mondjak az uramnak ?

Sándor : Az urának ? Jókor jut eszébe. Hát mondok magának valamit, szép asszony : ne féljen semmit, legyen egészen nyugodt, nem lesz itt semmi baj, maga szépen ki fogja magát vágni . . . Hogyan ? Azt nem tudom . . . De ki fogja magát vágni . . . Az olyan házasság, ahol a férj gazdag és az asszony szegény, az olyan házasság az én megfigyelésem szerint tartós szokott lenni . . . Magukat erős kötelék fűzi egymáshoz : a kék róka ! Gondoljon a kék rókára, az erőt fog magának adni, hogy megvédje a családi boldogságot.

Cecile : Hiszen lehet, hogy rossz asszony vagyok, de olcsó én nem vagyok . . .

Sándor : Olcsó — drága ? Relativ fogalom.

Előbbie, Pál.

Pál (jobbról) : Türelem, gyerekek, mindjárt találunk. Hol van Trill ?

Sándor : Elrepült.

Pál: Mit csinált?

Sándor: Majd Cecile megmagyarázza ... ő mindent megmagyaráz ...

Pál: Történt valami?

Sándor (miután Cecile makacsul hallgat): Semmi különös. Telefonon kérték, jőjjön azonnal a városba ... Köztünk maradjon a szó: én azt hiszem, Xénia nagyhercegnő ...

Pál: No de ilyen szélkakas! Öt perccel a vacsora előtt ő startol. Különben bánom is én! Így négyesbe kedélyesebb lesz.

Sándor: Hármasba még kedélyesebb lesz, mert én is startolok.

Pál: Te —? Megint rád jött a dühöngő ürület?

Sándor: Dehogy, kérlek, a dolog nagyon egyszerű... Én tudniillik — (Cecilere néz, hirtelen elhallgat.) Majd Cecile lesz olyan szíves, megmagyaráz mindent ...

Pál: Most már dosztig vagyok a rébuszokkal ... (Kiabál.) Mi történik itt?

Cecile (cigaretta veszt az asztalról): Az történt, hogy én megcsaltam magát.

Pál (ijedten, szelíden): Mit csinált, drágám?

Cecile (eldobja a cigaretta, idegesen kiabál): Megcsaltam magát!

Pál (szünet után, sápadtan): Hogy maga engem, hogy maga engem megcsalt?

Cecile (Sándorra mutat): Ott a vádló.

Sándor (meg akar ugrani, a főbejáratig sompolyog): Azt hiszem, ennél a családi jelenetnél felesleges vagyok...

Cecile : Dehogy felesleges ! (Karon csípi.) Az erény tűzbe ugrott . . . Maga követelte a tragédiát . . . Tessék itt van ! Hívják a szerzőt, hát ne bújjon el, kérem ! (Előrevezeti.)

Pál (Sándorhoz) : Ez komoly ?

Sándor (egy kézmozdulattal Cecilre hárítja a szót.)

Cecile : Nem, kedves uram ! Én megteszem azt, hogy a fejemet oda hajtom a bárd alá, de én nem nyakazom le magamat. Az a hóhér kötelessége és én tartok a rendre... (Irónikus páthosszal.) Teljesítse a kötelességét ! (Jobbra el.)

Pál, Sándor.

Sándor (fel, alá jár) : Azt hiszi, nem merek rá vallani ! Mert hiszen belénk nevelték, minden úgynevezett gentlemanbe : hogy a léha nők alfonzai, a kicsapongás orgazdái legyünk . . . Az asszony kilopja az ura zsebéből a becsületét, én pedig, a gentleman, azalatt másfelé terelem a férj figyelmét . . . „Falazni“, mondják tolvaj nyelven . . . Hát én nem kérek az ilyen lovagiaságból ! Én nem falazok ! Ha nekem a becsület és a becsstelenség közt kell választanom, akkor én a becsület mellé állok, akár nadrágot, akár szoknyát visel . . . (Megáll Pál előtt, megfogja a kabátját.) Megmondom neked, igenis megmondom : Cecile megcsalt, megcsalt, megcsalt !

Pál : Kivel ?

Sándor : Kivel ? A kitűnő báróval, a repülő szarvas-marhával . . .

Pál (ijedten) : Trillel — ? Hát mégis Trillel ! Ajajaj ! Baj, nagy baj ! Szegény Cili.

Sándor : Micsoda, még sajnálod, mikor így eldobta magát ? Hát értsd meg, ember : Cecile egy bukott nő, eldobta magát !

Pál : Hiszen éppen azért sajnálom, mert eldobta magát . . . Egy ilyen asszony bizony különb sorsot érdemelt volna ! (Felfortyan.) Hanem mindennek te vagy az oka ! Nem vigyáztál rá !

Sándor : Én — ? Megbolondultál ? Hát ki az ura : te vagy én ?

Pál : Én vagyok, de éppen azért ! Mit ér a férj vigyázása ? A férj a kilencedik szomszédtól tudja meg, mi történik a házában . . . Hanem veled jó barátságban volt. Te imponáltál neki. Rád hallgatott. Igazán úgy viselkedtél, mint egy — szóval : nagyon ostobán viselkedtél ! Rettenetes ostobán ! Mi az ördögöt kerestél te Svácjban ? Egy ilyen asszonyt nem hanyagol el az ember ! Egy ilyen asszonyt, aki a körme hegyéig csupa fantázia, azt nem hagyja magára az ember !

Sándor : Óriási ! Hát én vagyok az oka, mindennek én vagyok az oka ! Mit szándékozol most tenni ?

Pál : Először beszélnem kell vele.

Sándor : Hazudni fog valamit.

Pál : Nekem nem. Nekem sohasem hazudik. Olyan hiszékeny férj vagyok, nem vicc és nem élvezet engem becsapni.

Sándor : Ki fogod kergetni a házadból ! El fogsz tőle válni ! Ezzel tartozol a nevednek és a barátaidnak.

Pál : Ugy látom, a barátaim igen türelmetlen hi-telezők ...

Sándor : Paulusz, csak nem gondolsz arra, hogy megbocsáss neki ? !

Pál : Az ember nem azt teszi, amit gondol, hanem amit muszáj.

Sándor : Ami pedig azt az alávaló gazembert illeti, azt a Trillt —

Pál : Miért volna gazember ?

Sándor : No hallod, nem csábította el a feleségedet ?

Pál : Azt én nem tudom, nem voltam ott. Alkalma-sint te sem voltál ott. Én csak azt tudom : Ha egy fiatal fickó ilyen bájos asszony közelébe férhet, akkor igazán szomorú öszvérnek kellene lennie — na ! (Leinti ön-magát.)

Sándor : Szép elveid vannak. Nagyon szép elveid.

Pál : Asszonyi dolgokban nekem egyáltalán nin-csenek elveim ... Visszaemlékszem azonban a múltra, főleg a te múltadra, na ! (Leinti magát.)

Sándor : Föltétlenül meg fogsz verekedni, Trillel !

Pál (gúnyosan) : Fogok — ?

Sándor (meghökken) : Paulusz, te nem vagy gyáva ember !

Pál : Dehogyan ! Nagyon is gyáva vagyok. Száz dolog van, amitől félek. A haláltól véletlenül nem félek. De ha szembe találok magam az emberek ítéletével, akkor libabőrös lesz a hátam ... Te azt mondod nekem, duellálnom kell Trillel ? Hát én csupa gyáva-

ságból duellálni fogok... Hogy én mellékesen mit gondolok magamról, rólad és a párbajról, mint olyanról, azt inkább nem mondom meg... (Meghajlik.) Kérlek, vállald el az ügyem intézését, gondolom, így szokták mondani?

Sándor: A gazember holnap a pisztolyod előtt fog állani.

Pál (vigyorogva): Pisztolyra fogunk menni?

Sándor: Föltétlenül!

Pál: Hogy gyűlölöd te azt az embert!

Sándor: Te, mi van veled? Miféle lé folyik a te ereidben? Mert vér semmiesetre sem!

Pál: Hát én nem tagadom: Nincs meg bennem a megcsalt férj tüzes és becsületes haragja... Talán azért nem, mert a mi házasságunk nem is volt igazi házasság... Csak félreértés volt, egy félreértés, amit az anyakönyvvezető hitelesített... Cili gondolatai künn röpködtek, a dúcon kívül, mit tudom én hol? De az én gondolataim sem ültek otthon... nem tiszta a lelkiismeretem, hát hogy dobáljam kövekkel? Én inkább sajnálom. Régóta sajnálom. Fél szemmel nézem az íróasztalom mellől és sajnálom.

Sándor: Ravasz asszony az, nincs azon mit sajnálni!

Pál: Ravasz, persze ravasz, de ne feledd, nekünk ravaszkodik: értünk ravaszkodik, szegény. Ravasz, mint a selyembundás, titokzatos kis állat, a kék róka, amely olyan nagyon ingerli a fantáziáját... A parányi kis lábával fáradhatatlanul trapol a hómezőkön, az éjféle nap alatt, egyik jéghegytől a másikhoz oson, mindig

ravaszkodik, mindig keres valamit, én azt hiszem: végeredményben egy kis melegségért ravaszkodik. És az egész játék az ő bőrére megy. Én különben régóta tudom, hogy egyszer meg fog csalni, de mégis másképp képzeltem a dolgot, egészen másképp...

Sándor: Hogy képzelted?

Pál (egyszerűen): Ugy, hogy veled fog megcsalni.

Sándor: Mi az —? Velem —? Megőrültél?

Pál: Az egész világ azt hitte!

Sándor (növekedő izgalommal): Velem! Hát engedj meg, igazán nem értelek... És te ezt ilyen könnyen veszed? Neked nem is lett volna ellene kifogásod?

Pál: Mivel úgy is túl kellett rajta esnem, inkább te, mint más! Te tisztességes ember vagy, jó barátom, te kimélted volna a nevemet. Azonkívül gazdag vagy, feleségül vehetted volna Cécilet és ő mindenképen nyert volna a cserén. Most már tudod, hogy én mért nem haragszom. És most elmondom neked azt is, hogy te miért haragszol olyan nagyon!

Sándor (méltósággal): A te házad nekem quasi templom volt... Ami az életemben tiszta és becsületes —

Pál (a szavába vág): Jó, jó, csak kérlek: ne szavalj! Neked egészen jó ötleted volt, mikor azt a Trillt a Ma hercegének nevezted... Egy ember ment, mendégelt, peckesen és előkelően, a vadgesztenyefasorban... Aztán bömbölve jött a vörös autó — elütötte, legázolta. Aki az autóban ül, az a Ma hercege. Aki a földön fekszik: a Tegnap lovagja. Barátom, te is voltál herceg, a Holnap királya is lehettél volna, de te nem éltél a hatalmaddal, hát meghaltál!

Sándor (dühösen nevet): Meghaltam?

Pál: És én azt tartom, aki meghalt, az feküdjék szép csendesen. Jó nevelésű hulla egyáltalában nem csinál skandalumot.

Előbbiek, Cecile.

Cecile (útra készen, kalappal, nyári kabáttal, keztyűvel.) Isten vele, öreg Paulusz!

Pál: Elmegy?

Cecile: El.

Pál: Hová?

Cecile: A városba, Erna nénémhez.

Pál: Ugy! És aztán —?

Cecile: Aztán el fogunk válni, Paulusz! A mi házasságunk — (Legyint a kezével.)

Pál: Na persze. (Utánozza a gesztust.) Muszáj válni?

Cecile: Muszáj.

Pál: És mi legyen a válóok?

Cecile: Arról Sándor úr fog gondoskodni — sziveségből . . .

Pál: Nem, — majd az ügyvédem talál valami tisztességes okot . . . Hanem mivel most már itt tartunk és mivel most már ugyis mindegy: mégis szeretném tudni, igaz-e, amit Sándor mond?

Cecile (megigazítja Pál nyakkendőjét): Nézze,

drágám, mi most már szétmegyünk, hát nem is fontos, hogy mit gondolunk egymásról . . . De maguk ketten együtt maradnak és azért nem szabad összeveszniök . . . Hát legjobb lesz, ha maga mindent elhisz, amit az az úr mond . . . De most már szeretnék indulni.

Pál : De hogyan fog bejutni ? (Sándorhoz.) Kölcsön adhatnád a kocsidat ?

Sándor (némán bólint.)

Cecile : Ha egy asszony olyan útra indul, mint én, akkor meg szokta kérni egy tiszteletreméltó barátját, hogy kísérje el . . . nehogy úgy lássék, mintha kidobták volna . . . Nekem van itt egy tiszteletreméltó barátom (Pálhoz.) — kérem, kísérjen el Erna nénihez.

Pál : Szívesen drágám, csak a kalapomért megyek. (Jobbra el.)

Cecile, Sándor.

Cecile (miután jó ideig mozdulatlanul állottak, halk hangon) : Irgalmatlan vágás volt, megsebesültem, de az én sebemből maga fog elvérezni.

Előbbieket, Pál.

Pál (jobbról jön, nyári felöltőben, kalappal a kezében) : Hát ha úgy tetszik . . .

Cecile : Paulusz kérem, ha Messingertől doboz jön, azt majd küldje Erna nénihez.

Pál (bólint): A kék róka! (Karját nyújtja, körülnéz, mintha ő búcsúznék, meghatottan.) Azért, valljuk meg, sok jó órát eltöltöttünk itt — mi hárman!

Sándor (az antik székre támaszkodik és megsemmisülten néz maga elé.)

(Függöny.)

HARMADIK FELVONÁS.

Az első két felvonás szobája. A bútorok a régiék, de az elrendezésben változás történt, amely arra vall, hogy egy erős és érzékies egyéniség keresi az érvényesülést. Új dolgok: egy tigrisbőr a kandalló előtt, néhány elevenszínű brokátpárna a kanapén, egy színes zongoratakaró, egy-két szobrocska és egyéb apróságok. A zongorán női zsebkendő. A vázákban őszi rózsák. A szemben lévő erdő rozsdavörös októberi színeket mutat. Őszi délután. A jobboldali ajtó nyitva van.

Lencsi, Pál.

Pál (divatosan feltűnő házikabátot visel, a kanapén ül, nyomdai levonatokat tart a kezében és egy ceruzával korrekturákat csinál.)

Lencsi hangja (amint a színpad mögött a cselédekkel veszekszik): Nekem pedig ne vágjon képeket, mert azt én nem tűröm. Az én házámban az történik, amit én

akarok és aki nekem képeket vág, az pakkolhat és mehet, nem is kell megvárni a tizennégy napot, mehet rögtön, fel is út, le is út!

Lencsi (jobbról belép, rikító színű japán kimonót visel, hozzá ugyanolyan színű főköttöt vagy kendőt a fején, piros, haragos, a konyhából jön.)

Pál (nem tekint fel a korrekturájából, közömbös hangon): Történt valami, anyukám?

Lencsi: Megint nyitva találtam a hátsó üvegajtót. Ha kérdezem, ki volt a tettes, akkor összefog az egész banda és úgy hazudik, hogy az már csuda . . . Te, apukám, a Fräulein hogy tud hazudni! Olimpusi bajnok lehetne.

Pál (mint fent): Anyukám, miféle baj lesz abból, ha nyitva van az üvegajtó?

Lencsi (harciasan): Cug lesz belőle, apukám! Ez az egész ház különben is olyan, mint a madárkalicka. A szél ott jár ki-be rajta, ahol éppen kedve van, az ember nem tudja, hogy mikor lesz tőle nyomorékká egész életére . . . Hiszen természetes is, ez nyári lakás, villa. Itt csak nyáron szokás lakni, most pedig október van!

Pál: A szomszéd villában egész télen laknak, azt mondják, nagyon kedélyes . . .

Lencsi: Hogyne, Grönlandban is egész télen laknak, ott is nagyon kedélyes. (A lábával dobban.) De azok eszkimók!

Pál (az asztalra csap): A szomszédok nem eszkimók, hanem vászonkereskedők!

Lencsi (minden átmenet nélkül Pál ölébe ül, vidá-

man és kedvesen): Hát szabad így bömbölni, mikor a kedves feleségeddel beszélsz?

Pál (csendesesen): Én nem bömbölök!

Lencsi (befészkei magát az ölében, a gyermekek nyújtott hangján): Mikor megyünk már a városba lakni, apukám?

Pál: Pedig én úgy örültem már a télnek. A behavazott kertnek és a nagy csendnek. Meglátod, annyi fekete rigó van itt! Befejezhetném Magyarország édesvizi hídrait, te pedig megcsinálhatnád hozzá az illusztrációkat...

Lencsi: Én? Nagyon tévedsz, apuka, ha azt hiszed, én azért mentem férjhez, hogy efféle kukacokkal bajlódjam... Elvégi azt Kucsera úr, jobban, mint én.

Pál: Csakhogy Kucsera úr most már szóba nem áll velem, már a köszöntésemet sem fogadja...

Lencsi: Mert bömböltél vele! Te mindig bömbölsz, mikor az emberekkel beszélsz. Hanem tudod mit? Majd én megbékítem Kucsera urat. Elmegyek a műtermébe, kedves mesternek szólítom: és meglátod, füttyszóra pariroz.

Pál: Igazán megtennéd nekem?

Lencsi: Meg, apukám. De te is megteszed nekem, hogy bemegyünk lakni a városba. Itt már csak vászonkereskedők és fekete rigók laknak.

Pál: De kár, hogy nem szereted a természetet, Lencsi.

Lencsi: Először nem vagyok Lencsi, hanem Lóna! Százszor mondtam már, Lóna! Helén Ilona—Lóna... Másodszor: én semmit sem szeretek, csak téged... Szóval: bemegyünk. (Jobbról, balról megcsókolja.)

Pál (az óráját nézi): Tyű, a ragyogóját! Majd elefelejtettem, te: ő írt nekem.

Lencsi (fölkel, elboruló arccal): Kicsoda?

Pál: Ő!

Lencsi (nyomatékkal): Ő —?

Pál (bólint.)

Lencsi (vészjóslóan): Mit akar már megint?

Pál: Az apanázs dolgát kellene már elintézni, azt írja, legegyszerűbb lesz, ha kijön ide.

Lencsi: Ha kijön ide? Ide, az én házamba? Megörült az az asszony? Hallatlan! Reménylem, megírtad neki, hogy erről szó sem lehet?

Pál: Megírtam neki, hogyne, meg... De a levelet nem küldhettem el, mert nem tudom a pesti szállását.

Lencsi (előkelően): Nagyon jól van, apukám! Akkor majd én a Fräuleint odaállítom a kertbe és az megmondja neki, hogy itt nem lesz fogadva.

Pál: Nem, nem, azt már nem! Nézd, *Lencsi*, pardon, Lóna, nézd, én azt a közvetítő utat választottam, hogy idekértem Sándort...

Lencsi (derülten): Sándort? Hát Pesten van?

Pál: Egy hete, hogy hazajött.

Lencsi: És még nem tett nálam első látogatást? Hallod, ez nagyon furcsa!

Pál: Talán nem mer... attól fél, hogy te nem látod szívesen...

Lencsi: Oh, nagyon szívesen látom! Ő úgy viselkedett a katasztrófa órájában, mint ahogy egy úriembernek és jóbarátnak viselkedni kell. Mert te akkor gyöngye voltál!

Pál : No jó, hagyjuk már azokat a régi históriákat !

Lencsi : Mondd, megmaradsz amellet, hogy pénzt adsz annak a dámának ?

Pál (idegesen) : Kérlek, ne furkálj mindig ! Engem ne furkálj ! Megigérttem, hát úgy is lesz !

Lencsi : Óh, ti férfiak ! Mintha az a dáma rászorult volna a te pénzedre ! Na, nem szóltam semmit . . . De tudod-e, hogy kék rókát visel ? A Messinger mondta ! Ő kék rókát visel, nekem persze jó a rongyos ezüst-róka is !

Pál : Akinek olyan gyönyörű válla van, mint neked, az bűnt követ el a világrend ellen, ha boát visel . . .

Lencsi (bosszúsan) : Ugyan kérlek, ne légy ilyen sületlen . . . És hol leszünk mi, mialatt itt konferenciáznak ? Elbújjak a saját házamban ?

Pál : Fölmegyünk addig a hárshegyi kertészhez . . . Ugyis beszélni akartál vele a meteor-muskátlik miatt . . .

Lencsi (elmosolyodik) : Hát mondd, apukám, igazán szebb az én vállam, mint az övé ? (Megcsókolja.) Sokat szenvedtél, te szegény ember ! Nagyon meggyötört az az asszony !

Pál : Na, nem is gyötört olyan nagyon.

Lencsi (szigorúan) : Gyötört ! Csakhogy te nem tudtál róla. Hiszen te olyan, olyan tapasztalatlan vagy ! Én beláttam a kártyáiba és már akkor is föltettem magamban, hogy kárpótolni foglak.

Pál : Te drága ! Pedig te még akkor kisleány voltál.

Lencsi : Gyermekek voltam, de láttam, hogy a házasságodba már beleütött a filoxera . . .

(Kint csengetés : hosszú, rövid, hosszú.)

Lencsi : Ez ő ! (Végig néz magán.) Juj ! Át kell öltöznöm ! (Kiugrik a jobb ajtón.)

Pál és Sándor.

Sándor (sápadtabb, komorabb lett) : Jó napot, Paulusz !

Pál : Isten hozott, öregem ! Hát téged táviratokkal és express levelekkel kell bombázní, ha az ember látni akar ? Hogy vagy ? Hiszen te úgy élsz, mint a bolygó hollandi : mindig a vasuti kupében. Csodálkoztál, úgy-e, hogy olyan hamar megházasodtam megint ?

Sándor : Tulajdonképen nem csodálkoztam. Sejtettem, hogy el fogod venni ezt az — ezt az önagságát.

Pál : Sejtetted ? Furcsa ! *Lencsi*, izé a Lóna is sejtette ... Csak én — (Elharapja a szót.) Hogy vagy különben ?

Sándor : Kutya bajom.

Pál : Nagyszerű színben vagy. De mintha kicsit megfogytál volna, nem ? Beteg voltál ?

Sándor (bosszúsan) : Oh, dehogy !

Pál : Most Már Budapesten maradsz ?

Sándor : Valahol csak maradnom kell ! Hanem Budapest idegessé tesz. Az emberek itt olyan — olyan komikusak.

Pál : Hát máshol milyenek ?

Sándor : Tulajdonképen máshol is komikusak ...

Pál : Tudod mi kellene neked ? Valami rendes foglalkozás.

Sándor : Igen, lehet... Csakhogy nem érdekel, semmi sem érdekel...

Pál : Éppen semmi, semmi a világon?

Sándor : Semmi a világon... (Maga elé bámul.) Na, hagyjuk ezt! Hát micsoda „életkérdés“ az, amit már megint meg kell oldani?

Pál : Képzeld: önagysága megint feltűnt a láthatáron!

Sándor (mereven bámul rá.)

Pál : Te a katasztrófa óráiban mint férfi és jóbarát állottál mellettem. Én akkor gyenge voltam, de te erős kézzel vezettél a kötelesség és a becsület útján.

Sándor : Kötelesség! Becsület! Te is az öregapád fejével szoktál gondolkozni?! Mondd csak: biztos vagy te abban, hogy — hogy ő akkor megcsalt?

Pál : Hát hogyan volnék biztos! Feltétlenül biztos vagyok!

Sándor : Honnan vetted ezt a meggyőződést?

Pál : Honnan? Hát tőled! Te győztél meg. (Ijedten.) *Sándor*, az Istenért! Csak nem bántad még meg, hogy én elváltam?

Sándor (fáradtan legyint) : Hagyjuk ezt! Hát mi az, mi bajod megint vele?

Pál : Képzeld, megrohant azzal az értesítéssel, hogy ma délután négykor itt lesz.

Sándor : Cecile — itt? Négykor? (Az órát nézi.) Most fél négy van. Megyek. Nem akarok vele találkozni.

Pál : De hiszen éppen azért hivattalak, hogy találkozzál vele. Még egyszer, utoljára! Ezzel quasi meg

fogod koronázni szép művedet. (Írást vesz ki a zsebéből.) Semmiség az egész... Ezt alá kell írnia, akkor folyósítom az apanázst.

Sándor: Köszönöm, nem kérek belőle... Nekem éppen elég volt a ti dolgaitokból.

Pál: Nézd — te a katasztrófa óráiban mint férfi és jó barát állottál mellettem...

Sándor: Kérlek, hagyj békében a te katasztrófaiddal.

Pál: Nem akarod? Ejnye, sajnálom... Cili érdekében sajnálom. Lencsi el fogja utasíttatni a cselédekkel... Mert hogy magam beszéljek vele: olyan nincs a sifonérban.

Sándor: A cselédekkel? (Gondolkozik.) Add ide!

Pál: Tudtam, hogy te kirántasz a csávából... (Odadja neki az írást.) Igazán örülök, hogy nem kell vele találkoznom. Tudod, én már egészen elszoktam az ő genrejától. Különös asszony az. Néha arra gondolok: olyan, mint a prém, amit a nyakában visel, a kék róka — nagystílű, költséges és nem melegít. És hazug is, mint a kék róka. Mert az nem is kék. Lencsi-Lóna egészen más! Olyan átlátszó, — neki üveggleke van. Neki az a büszkesége, hogy szolgál... Planétatermesztet. Majd meglátod — hallom: már jön! — majd meglátod, milyen egyszerűen öltözik. Megengedhetné magának, de ő olyan szerény, mint egy kis gépírókis-asszony...

Előbbiek, Lencsi.

Lencsi (divatos hajviselettel, raffinált eleganciájú ruhában, fehér keztyűvel, égő cigarettával a kezében belép, derüs fölénnnyel viselkedik, kissé, de csak nagyon kissé mágnásosan beszél, szóval „dáma.“)

Pál: Gyere drágám, itt van egy régi kedves emberem.

Lencsi: No csak nem mutatod be nekem Sándor urat? Hiszen mi régi, jó barátok vagyunk... (Kezet fog vele.) Kedves magától, hogy mégis eszébe jutottam. Már régóta szerettem volna magával beszélni... Meg akartam mondani, hogy ebben a házban sok minden másképp van most, csak a maga karosszéke áll még a régi helyén. Várja magát... Üljön le, kérem!

Sándor (szinte babonás rémülettel hátrál az antik szék elől, más helyre ül.)

Lencsi (maga Pál székének karjára ül, Pál vállára támaszkodik és úgy néz szembe Sándorral): Nem ül oda? Amint akarja! Nálunk mindig azt tegye, amit akar. Én megszoktam, hogy a világot az uram szemével nézzem... Amit ő szeret, az nekem is kedves. Magát nagyon szereti az uram.

Pál (halkan): Drága!

Lencsi: Ha egyszer egy fél órát áldozna nekem, akkor megbeszelném magával a téli saisonra vonatkozó apró kis terveimet... Mert hiszen most már Budapesten marad ugy-e? Nagyon szeretném, ha a terveim megnyernék a maga tetszését...

Pál (gyanakodva): Miféle tervekről beszélsz?

Lencsi: Neked emberek közé kell menned, drágám, a sok munka árt az egészségednek... (Sándorhoz.) Én gyűlölöm a lármás társaságot, csak bizalmas körben érzem jól magam... Ha már benn leszünk a városban, nyitva tartjuk a házunkat egynehány jóbarátunk számára... Tudja, egy kis intellektuális szalonról ábrándozom. Művészek, tudósok, néhány politikus, talán egy-két arisztokrata... hogy keverve legyen... mindössze husz-harminc-negyven ember.

Pál: Erre az intellektuális szalonra még alszunk egyet! Most gyere, ő minden percben ránk nyithat.

Lencsi (Sándorhoz): Egy óra múlva itt leszünk megint. Számítok rá, velünk vacsorázik? (Kacéran.) Ráchal lesz, komáromi módon.

Pál: Az alsó kapun menjünk, különben összetalálkoztok és attól óvjon Isten. (Sándorhoz.) Rádbízom házam becsületét. Neked már praxisod van ebben. Gyere, Lencsi. (Lencsivel jobbra el.)

Sándor egyedül.

(Körüljár a szobában. A zongoráról felvesz egy női zsebkendőt, mohón megszagolja, de mivel idegen parfümöt érez, unodorodva eldobja. Az óráját nézi. Leül a zongorához és ugyanazt a Grieg-dalt játsza, amelyet az első felvonásban.)

Sándor, Cecile.

(Cecile észrevétlenül belép, prémet visel, megáll, kis ideig hallgatja a játékot, azután nesztelenül Sándorhoz oson, a vállára hajlik és halkán énekel.)

Sándor : Cecile ! (Fölkel és elfogultan nézi.)

Cecile : Maga itt mint állandó házibarád van szerződtetve ?

Sándor (tiltakozva) : Pardon ! Azóta ma vagyok itt először. Csak úgy, mint maga.

Cecile : Szép, hogy mégis megtartotta értem a gyászszertendőt. Tudja, az előbb különös hallucinációm volt. Amint végig jöttem a kerten, az én elárvult dáliaím között, megismertem a maga játékát... és úgy éreztem, hogy megint másfél esztendővel fiatalabb vagyok, nem is történt semmi változás, én csak benn voltam a városban. —

Sándor (epésen) : Rókavadászaton !

Cecile (vállat von, kis idő múlva szárazon) : Már nem ! Itt a vadászszákmány ! A vállán levő prémre mutat.) Hanem beszéljünk az üzletről. Hol a házigazda ?

Sándor : Paulusz nincs itthon, engem bízott meg, hogy tárgyaljak magával.

Cecile : Mulatságos ! Magát itt készenlétben tartják ellenem, mint az aspirint a főfájás ellen.

Sándor : Pál kéreti, írja ezt alá. (Kezébe adja az ívet.)

Cecile (az ívvel a kezében körüljár) : Nézze, a sze-

gény bútoraim rám sem ismernek többet, hülyék lettek a sok klopfolástól...

Sándor : Lesz szíves aláírni ?

Cecile : Rögtön, ha olyan sietős ! (Jobb kezéről lehúzza a keztyűt, közbe eszébe jut valami és elmosolyodik.) Nos ? Csinos a Rhone gleccser ?

Sándor : Nem emlékszem.

Cecile : Pedig ott volt, tavaly szeptemberben.

Sándor : Honnan tudja ?

Cecile : A világ olyan kicsi. Olyan kicsi, hogy a télen majdnem összetalálkoztunk a Maloja hotelben. Én január 10-én érkeztem oda.

Sándor (önfeledten) : Huszadikán.

Cecile (mosolyogva néz rá) : Ugy látszik, a világ tényleg kicsi...

Sándor : Lesz szíves ? (Kezébe adja a tollat.)

Cecile : Mondja, úgy találja, hogy lefogytam ?

Sándor (vállat von) : Igazán nem tudom.

Cecile (boldogan) : Képzelse : hat kilót fogytam ! Nekem nagyon jót tesz, ha bánatom van. Még egy ilyen bánat és igazi Mannequin-termetem lesz. (Sándor türelmetlen mozdulatára reagál.) Jó, jó ! Hát mi van azzal az írással ?

Sándor : Ha aláírja, pénzt kap.

Cecile (olvassa) : „A járadék visszavonható, illetőleg beszüntethető, ha botrányos, vagy tisztességbe ütköző életmódommal méltatlanná teszem rá magamat.“ (Szól.) Azt már hallottam, hogy egy úriasszonyt azért

fizetnek, hogy ne legyen tisztességes, de pénzért tisztességesnek lenni, — ez nem elegáns!

Sándor : Azért alá fogja írni, ahogy én ismerem.

Cecile (nevet) : Alá bizony! Az Ur sajnós, csak a mezők liliomát ruházza fel ingyen, az asszonyoknak meg kell fizetniök a toilettjüket. (Aláírja.)

Sándor : Persze, a kék róka!

Cecile : Nézze, októberben mégsem járhatok mitológiai divat szerint... Hány óra kérem?

Sándor : Fél öt!

Cecile : Teremtő Istenem — és én megigérttem, hogy negyedkor a cukrászdában leszek... Nahát Isten áldja meg! Reménylem, ha Paulusznak megint dolga lesz velem, akkor mi ketten megint látjuk egymást... Jó napot! (Balra el, a keztyűjét, melyet íráshoz levetett, az asztalon felejt, az ajtót nyitva hagyja.)

Sándor (utána szól) : Jó napot! (Egy percig egyedül marad. Lehajtott fővel és reménytelenül bámul maga elé. Megtalálja *Cecile* keztyűjét, arcához emeli és mohón szívja magába a parfümjét.)

Cecile (újból megjelenik a nyitott ajtóban, meglepetten nézi *Sándort*, fölismeri fölényét, belép.)

Sándor (meghökkenve tekint rá.)

Cecile : *Sándor* kérem —

Sándor : Mi az?

Cecile : A keztyűmet kérem...

Sándor (keresve körülnéz) : A keztyűjét?

Cecile (szelíden) : A kezében van!

Sándor : Igen, a kezemben van... (Odaadja neki.)

Cecile (lassan felhúzza a keztyűt, közbe mosolyogva nézi Sándort): Sándor kérem —

Sándor: Tessék?

Cecile: Adja ide azt az írást...

Sándor: Az írást —?

Cecile: A belső zsebébe tette... (Átveszi az írást, Sándorra tekint, kétfelé tépi az írást.)

Sándor: Mit csinál? Az apanázs...

Cecile: Nem kell.

Sándor: Nekem semmi közöm hozzá, de talán mégis meg kellene fontolnia, a maga vagyoni viszonyai szerények...

Cecile: Igen, a vagyonom az egyedüli, ami szerény rajtam...

Sándor: Hogyan képzei most már a jövőjét?

Cecile: A jövőmet? Hát tudja, az én jövőm tulajdonképpen már elmúlt.

Sándor: És a kék róka?

Cecile: Azt ne féltse. Az élet sok minden megpróbáltatást róhat még rám, de azt soha sem fogja elérni, hogy én csincsillát viseljek... És hogy egészen megnyugtassam magát, hát vegye tudomásul: én férjhez fogok menni!

Sándor: Ezt most határozta el, ebben a percben?

Cecile: Dehogy! Már az előbb az előszobában... Ha elkísér a cukrászdába, akkor megtudhatja, ki az a boldog halandó.

Sándor: Öszintén szólva, nem vagyok olyan kíváncsi... (Szünet után.) Természetesen gazdag ember?

Cecile : Természetesen.

Sándor : Ha indiszkrét ember volnék, kérdeznék valamit.

Cecile (nevet) : Tudom, tudom ! Hogy a jövőbelim hallotta-e már hírét a Török-utcának ? Megnyugtathatom ! Én elsősorban a Török-utcának köszönhetem, hogy oltár elé akar vezetni.

Sándor : Ilyen férfi is van ?

Cecile : A férfiak egyáltalán nem olyanok, mint maga hiszi, a nők meg pláne nem olyanok... Maga, úgy-e, olyasmit képzelt, hogy az asszonyt, aki a város szájára került, lenézi az úgynevezett jó társaság ? Barátom, ez ma már csak a ponyva- és mozi-irodalom morálja, elavult gics ! Az életben másképpen van. Az embereket semmi sem érdekli jobban, mint a csinos asszony, akinek a híre, hogy is mondjam csak ? akinek a híre egy kis erdei illatot áraszt... Lássa : azelőtt a macska sem törődött velem, tisztességes asszony voltam, hát nem voltam érdekes... Amióta szóba került az a história, a Török-utcai história, azóta nagyon felment az ázsióm ! Minden ifjú és a legtöbb középkorú férfi azt hiszi, szerencsét kell nálam próbálnia. Kaviár vagyok, kaviár az entellektuelleknek ! A békavérű nyárspolgár föllángol az én társaságomban, a legunalmasabb fajánkó is szellemes lesz... És ha az urak másnak talál-
nak, mint remélték, akkor azt mondják : eh, a Török-utcai história pletyka volt ! Néha azután feleségül akarnak venni ! Elég gyakran akarnak feleségül venni. És titokban minden nő irigyel. Igazán sajnálom a kifogástalan hírű asszonyokat ! Szegények mélabúsan legelésznek a házaselet sovány rétjein, olyanok, mint a hófehér

tehénkék... Tudja, nekem csak egy bajom van: kezd már kopni a rossz hírem. Kezdenek megint tisztességes asszonyszámba venni. Ez komolyan aggaszt. Kénytelen leszek a nimbuszomat valami újabb botránnal fölfrissíteni.

Sándor (keserűen): Ilyen elvek mellett nagyon boldog lehet.

Cecile: Ki beszél itt boldogságról? Kicsoda boldog? Az erény fehér tehénkéi talán boldogok? Vagy maga, édes barátom, maga boldog? Nekem hiába mesél, barátom, én nagyon jól ismerem magát. Senki sem ismeri, csak én egyedül! Maga ma Magyarország legszerencsétlenebb embere... Én megértem a maga hallgatását...

Sándor (gúnyosan nevet.)

Cecile: Megértem a gúnyos nevetését is... Eleven ember nem is nevet így, csak a kísértetek szoktak ilyen rémesen kacagni... Szegény barátom, talán nem is tudja? Maga meghalt, elvérzett! (Az antik szék támlájára ül.) Ez volt a maga otthona és hazája, ez volt magának az élet trónusa... Én elzavartam innen és most a maga élete már nem élet! Hiába néz reám így: maga csak szimulálja az életet, de maga egy hulla! Ez így van és nincs másképen! No dehát én egy jó asszonyka vagyok. Nekem van szívem. Én új életre fogom magát kelteni, megint embert csinállok magából. Oh, én meg tudom csinálni! Hallgasson csak ide, Sándor! Én újból férjhez megyek, megint maga lesz az én házibarátom és akkor minden jó lesz megint! Akarja?

Sándor (konsternálva): Hallja, Cecile, a maga cinizmusa, — ez mégis sok!

Cecile (ragyog és szikrázik az impertinenciától): De most már igazán sietek a cukrászdába — a vőlegényemhez — a maga jövődjő jóbarátjához! Szegény, már nagyon türelmetlen lesz... Nem is tudom, mit mondjak neki? Hop — megvan! Azt fogom neki mondani: rókadászaton voltam — a Török-utcában — *a szűcsnél* — ezt a kék rókát vettem... Jó lesz neki a házasság előtt egy kis előzetes tréning... (Az ajtóban visszafordul.) Ha megkapja a házassági partécédulámat, vonuljon be haladéktalanul... Házibarátok 6-tól 8-ig fogadtatnak.

Sándor (nem bír a felgyülemlett keserűséggel): Bestia!

Cecile (megrázkódik és meglapul, mintha veréstől félne. A húr hirtelen kettészakadt, a lelki feszültség megszűnt. Az asszony arcán édes mosoly jelenik meg. Alázatosan lép Sándorhoz és szelíden tekint fel hozzá.)

Sándor (resteli a durvaságát, zavartan morog): Amit maga csinál — amit maga csinál az emberrel — meg lehetne bolondulni!

Cecile (halkan és őszintén): Egymást gyötörjük és önmagunk vérzünk... Nincs ennek semmi értelme... A halottaknak jobban meg kellene férni egymás mellett... Mert most már bevallom magának: én is meghaltam — már csak a saját magam hazajáró lelke vagyok... Én is hulla vagyok — áldozata a nagy földrengésnek... Olyan szomorú a mi mai találkozásunk: két kísértet összetalálkozott a régi tanyán... Éppen csak a fehér lepedő hiányzik rólunk... Vajjon miről beszélgetnek a halottak a szellemek órájában? Az elmúlt életről — milyen volt és milyen lehetett volna... (Egy ötlete

támad.) Kérem, üljön le! A maga karosszékebe! (Sándor a szék mellett áll, de nem ül le, csak mereven nézi az asszonyt. Cecile egyszerre nagyon mozgékony lett — leteszi a prémet és a kalapját.) Kakasszóig megint szabadok vagyunk — tegyünk úgy, mintha megint élnénk — hiszen ez a halottak kedvenc játéka... Én vagyok a ház asszonya... Maga az én barátom... Őreg Paulusz bezárkózott a könyvtárszobába — vacsoráig láthatatlan marad... Kérem, adjon egy egyiptomit... (Sándor cigarettát és tüzet ad neki.) Beszélgessünk... Most megengedhetjük magunknak, hogy olyan őszinték legyünk, mint elevenkorunkban soha... Bennem most valami óriási, valami katasztrófális őszinteség erjedzik... Most mindent megtudhat tőlem, olyan dolgokat is, amit asszony még sohasem vallott be férfinak... De előbb kérdeznék magától valamit. Mi lett a maga kis Rikijével? No ne mondja, ha nem akarja — úgy is tudom: férjhez ment... Maga egy férjet vett neki... Ismeretlenül is rokonszenveztem a derék leánnyal — tudom, nagyon hasonlított hozzám... (Sándor meglepett mozdulata.) Csudálkozik, hogy tudtam erről? Maguk urak nem is sejtik, hogy mi mindent tudunk mi! Riki úgy is szokott öltözködni, mint én — azt hiszem, a jó leány tervszerűen kultiválta a hasonlatosságot...

Sándor (leül): Hasonlatosságról nem lehet szó — legföljebb valami egészen felületes hasonlatosságról... Végül a hattyú és a lúd is hasonlít...

Cecile: Ah? Köszönöm a hattyút! Hanem azért én nem váltam be, mint hattyú... Bemásztam a szenesládába — bemaszatoltam a hófehér ruhámat... De mit

vétett a szegény liba? A hasonlatossága tette kegyvesztetté?

Sándor: Kérem, hagyjuk ezt a témát!

Cecile (kifakad): Hallja, ha rajtam állana, én kitiltanék a társaságból minden urat, ki barátnőt tart magának.

Sándor (bágyadt gúnnyal): Istenem — ez az erköcsi szigor!

Cecile: Nem erkölcsről van szó — egészen más valamiről... Így mi nem játszunk egyforma chanceokkal, kedves uram! Maguk mind hamis kártyások — csak nyerni akarnak, veszíteni nem. Mi nők az eszünk mellett a szívünket, a vérünket, az idegeinket is beleviszszük a játékba... az élettől való nagy félelmünket, az élet utáni nagy vágyunkat is... Mindent fölteszünk a kártyára! Maguk csak az eszükkel játszanak. Ami érték azonkívül még volna magukban, azt letétbe helyezik — Rikinel. Nem csoda, ha aztán úgy kifosztanak minket, mint a parancsolat. Lássá, ha Riki, aki olyan nagyon hasonlított hozzám, nem gubicelt volna magának a hamis játéknál, akkor maga — (Habozik, hirtelen elszántsággal.) Hát igen: akkor maga engem feleségül vett volna.

Sándor (megriadtan): Mit csináltam volna?

Cecile: Fe—le—sé—gül vett vol—na!

Sándor: Feleségül vettem volna! De hát engedje meg, Cecile, mikor én magával megismerkedtem, már a legjobb barátom menyasszonya volt!

Cecile (álmodozva bólint): Hat évvel ezelőtt — egy

nyári estén — július 23-án — a Margit-szigeten... Kívül-belül hófehér leány voltam... Ah, maga sohasem fogja megérteni, hogy mi dobogott és újjongott akkor az én fehér foulard-blúzom alatt. Tudja, ha akkor este, mikor a hajóhídon kezet fogtunk, azt mondta volna nekem: (Forrón súgja.) Gyere velem! — bizony Isten, én faképnél hagytam volna a vőlegényemet és a gardedámomat, — én magával mentem volna.

Sándor: Velem jött volna — hová?

Cecile (a cigarettája füstjét bámulja): Hogy hová? Ezt én nem kérdeztem volna! Ugyebár hihetetlen? Ilyesmi még sohasem történt meg első találkozáskor. De csak azért nem, mert még soha sem akadt férfi, aki azt mondta volna egy úrileánynak: Gyere velem! Hiszen maguk olyan gyávák! A bátorságuk is Rikínél maradt! De én nem is vártam meg az invitációját — így is feleségül mentem magához.

Sándor: Mit csinált?

Cecile: Fe—le—sé—gül mentem magához! Maga észre sem vette, hogy az uram volt? Ez megint hasonlít magához. Én éveken át a maga hűséges párja voltam. Mindenem a magáé volt. Minden, ami jó és rossz rajtam — csak a szépségem nem. Maga megelégedett a szépségem másolatával, amit Rikínél talált. Magának ez kényelmesebb volt, de vallja be: becsületes nem volt! Ha este nálunk volt — emlékszik azokra az estékre?

Sándor (meghatottan bólint.)

Cecile: Egész nap készültem... Csinosítottam a testemet és a lelkemet... Magának... Mindig valami

édes, kaján harci vággyal vártam az estét... És milyen boldog voltam, ha a csipősségeimmel ki tudtam forgatni a nyugalmából! Tizenegykor szokott hazamenni. Rendesen lekísértük a kerti kapuig... Olyankor maga és én hallgattunk — csak szegény jó Paulusz beszélt... Mikor visszajöttünk a világos, üres házba, én mindig csodálkoztam. Hát mi ez? Az én uram és az én jóbarátom elcserélték a szerepüket. Az uram elment, a jóbarátom pedig itt maradt. (Más hangon.) Lássá: én mindent el merek mondani!!

Sándor: Ha mindent mer, akkor mondja meg azt is, miért csalta meg Pauluszt?

Cecile: Pauluszt? Mi köze annak az embernek mindehhez? Ha valakit megcsaltam *volna*, magát csaltam *volna*. És ha valaki megérdemelte volna, maga bizony megérdemelte volna. (A szemébe néz, elneveti magát, hosszan nevet, a nevetésével a sírást leplezi — végül kendőjével megtörli a szemét.)

Sándor (forrón, fojtott hangon): Miért nevet? Miért nevet?

Cecile: Bocsásson meg — nem tehetek róla, (Könyek közt.) de a férfiak olyan nevetségesek — olyan nevetségesek. (Sirva fakad.)

Sándor (szünet után): Miért sir? Mondja! Nem kell szégyenkeznie — hiszen mi halottak vagyunk!

Cecile: Eszembe jutott valami, de ezt a kísértetek is csak suttogó hangon mondhatják egymásnak...

Sándor (*Cecile*hez lép, hozzá hajlik): Hát súgja meg!

Cecile (megfogja a kezét s a lábához vonja): Jöjjön még közelebb! (Halkan.) Eszembe jutott, hogy maga úgy beszél velem, mintha az ükanyja hazajáró lelke volnék... Pedig én huszonhét esztendő vagyok. Ha véletlenül nem tudná, azt is elárulhatom: az ereimben meleg élet folyik és a szívem dobog... (Sándor eléje roskad és székestül átfogja.) Azt hiszem, most éppen nagyon dobog... érzi? (A melléhez vonja Sándor fejét.)

Sándor (remegő megindulással): Nagyon dobog...

Cecile (rátapasztja kezét Sándor szájára): Most hallgass — te! Ugy is tudom, mit gondolsz! Azt is tudom, mi kell neked... (Halkan.) Én kellek... úgy-e? (Szünet.) De hiszen drága barátom, ennél semmi sem egyszerűbb. Tisztességes asszonykoromban is az volt a legmerészebb álmom, hogy a te kedvesed lehessenek... Hát most csak nem fogok kényeskedni. (Gyöngéden.) Hallja, Sándor, nekem egy ügyes kis ötletem van! Tizennégy hónappal ezelőtt, mikor utoljára együtt voltunk — itt — maga búcsúlakomát rendezett... Meghívta vendégnek az Igazságot — kár volt! Ma este revancheot adok magának! Akarja? Én is hívok vendéget — de nem az Igazságot, hanem az Életet! Az aranyruhás Életet!

Sándor (szenvedélyesen): Te vagy az igazság és az élet! Te vagy minden! Csak te! (Meg akarja csókolni a száját.)

Cecile (szeliden elhárítja magától, enyhe gúnnnyal): Amióta Riki nem gibicel magának a játéknál, azóta maga rossz kondícióban van... Ideges... Ha akarnám, most mindenét elnyerhetném, talán az életét is. De én

nobilis partner vagyok. Nem játszom részeg emberekkel. (Fölkel.)

Sándor: Mi az?

Cecile: Mindjárt ki fog józanodni! (Keresztbe fonja a két karját, a levegőbe tekint): Trill! Trill báró! Trill!

Sándor (dühösen dobbant): *Cecile*!

Cecile: Érzi már az orvosság hatását? *Sándor*, én ma nem vacsorázom magával... Sem ma, sem más-kor... Mert ha asztalhoz ülnénk, akkor Trill eljönne mint hivatlan harmadik... Ismerem — nagyon tola-kodó fiú... És ez megint csak a Nibelungok lakomája lenne, asztalnál vér folyna...

Sándor: Mit beszél? Hiszen ő messzi van — Ame-rikában...

Cecile (rosszul megjátszott ámulattal): Ne mondja.

Sándor: Feleségül vette Jaquette özvegyét... A hí-res borotvagyáros özvegyét... Most ő maga is borotvá-kat fabrikál — valahol Bostonban... Maga ezt nem tudta?

Cecile: Nagyon jól tudtam. Attól a Trilltől, aki Bostonban borotvát köszörül, nem is félek... De nagyon félek a másik bárótól, aki a maga fejében lakik... Vele nem akarok többet találkozni... Tudja, vannak dolgok, amiket nem lehet kétszer megélni!

Sándor (rövid küzködés után): Nos, *Cecile* — én nem hiszem!

Cecile (nagyon szemekkel nézi): Mit nem hisz?

Sándor: Azt az egész butaságot Trillel... Hogy

maga és Trill — ah, lehetetlen! Egy ilyen asszony és az a fajankó? Ki van zárva! Nincs is maga ellen semmi bizonyíték! A villamosjegy — Chateau Ira? Ezek bányáságok! Egy féltékeny bolond hallucinációi. A maga szücsze igazán a Török-utcában lakik — Messingernek hívják — maga aznap nála is volt a kék róka miatt... Nohát! És a fehérbetétes lakkcipő? Igen, egy nő ült az autóban, de hogy ki volt az a nő —

Cecile (szeliden): Én voltam, barátom.

Sándor (kiabál): Nem igaz! Hazudik!

Cecile (kiabál): Ne legyen olyan goromba, Sándor! De miért vállalnám, ha ártatlan vagyok?

Sándor: Hát tudom én azt? Nem lehet magát kiismerni... Haragudott rám, az urát megunt... Volt már nő, aki ilyen obkól leugrott a negyedik emeletről... Lehet, hogy maga is véget akart vetni az egész komédiának — hát tudom én azt? Azt megértem, hogy mért nem védekezett soha az én vádjaim ellen... Maga büszke természet és én megbántottam... Nem tagadom: megbántottam — úgy bántam magával, ahogyan nem kellett volna — pedig maga olyan büszke, mint egy démon! És talán a jövőre is gondol... Nem tudja, vagy nem akarja bizonyítani az ártatlanságát. Hiszen nincs nehezebb dolog, mint a negatív bizonyítás! Tehát inkább magára veszi a bűnt... Jól van! Vegye magára! Ha maga a hazugság, akkor nekem nem kell az igazság! És ha az a tündöklés és forróság, ami felém sugárzik, ami nélkül én nem akarok élni — mert nekem ez az élet! — ha ez bűn: akkor szeretem a bűnét is! De hát ezek mind csak szavak — szavak. Üresek, pehely-

könnyűek. Nem is fontosak. Fontos csak az, hogy egymásra találtunk, hogy nem szabad többé egymástól elszakadnunk. No, úgy-e, Cecile?

Cecile (magába fordultan, titokzatos nyugalommal): Ahogy akarja, barátom. Ahogy gondolja.

Sándor: Az enyém vagy!

Cecile (magába fordultan, titokzatos nyugalommal): Mindig a magáé voltam — ma is a magáé vagyok.

Sándor (a kalapját fogva): Gyere — menjünk innen!

Cecile (a kalapja után nyúl): Menjünk. Követlek, ahová akarsz... (Hirtelen megélénkül.) De van egy feltételem — egyetlen feltételem. (Szemébe tekint.) Én ma Chateau Irát akarok inni!

Sándor (meghökken, elborul.)

Cecile (hosszasan, halkán): Nekem ma Chateau Irát kell innom! Veled — Chateau Irát! Érted? Kell!

Sándor (habozik, majd fölkacag): Ugy látom, ez valami büntetés akar lenni? Valami büntetésféle? Nem akarsz, hogy valamikor még én emlegetsem a Chateau Irát... (Dühösen.) Hát jól van, te — (Megához szorítja.)

Cecile (kibontakozik): A többi majd megmondja neked asztalnál... Nem szeretném, ha öreg Paulusz tetten érne minket — most, mikor már nem is az uram! (Önfeledt mosollyal tekint maga elé.)

Sándor: Menjünk innen!

Cecile (halkán): Mondja Sándor, lehetne az, hogy mi ketten a legközelebbi napokban egy kis utazást csináljunk?

Sándor (felragyog): Együtt? Hó, de mennyire lehet!

Cecile: A Svájcba? A Rhone-gleccserhez?

Sándor: A Rhone-gleccserhez! Ahová akarod!

Cecile (szemérmetes zavarban): És úgys lehetne utazni, — maguk fiúk jobban értenek az ilyenhez — mondja: úgy is lehetne — hogy — hogy útközben mi ketten ne lakjunk külön-külön?

Sándor: Lehet — de mennyire lehet — sőt kell is!

Cecile: Nem fél, hogy botrány lesz belőle?

Sándor (a tapasztalt vivő fölényével): Ah — bízsa csak reám! Tudom én, hogyan kell elkerülni a feltűnést... Van egy pár bevált formaság —

Cecile (érdeklődve): Igazán?

Sándor: A bejelentésnél — és a többi... Ha az ember azokat nem mulasztja el, akkor nincs semmi baj!

Cecile: Tehát formaság — igen... Van egy formaság, azzal elejét lehet venni minden feltűnésnek és minden botránynak... (A szemébe néz.) Elmegyünk az anyakönyvvezetőhöz!

Sándor: Tessék? (Meghökkenve bámul reá.)

Cecile (anyailag): Jobb így, Sándor, higye el — én ismerem magát és ismerem magamat is: előbb-utóbb mégis feleségül fog venni... (Halkan.) Jobb, ha a feleségéből lesz a szeretője, mintha a szeretőjéből lesz a felesége... Ezzel tartozom a vőlegényemnek.

Sándor: Hjah igaz! A vőlegény — a gazdag vőlegény — mi van vele? És egyáltalában: ki az?

Cecile: Az én vőlegényem? Maga. Csak nem gondolja, hogy más férfi járt az eszemben?

Pál jön Lencsivel.

Lencsi : Kész a ráchal. — (Megpillantja Ceciléket, hirtelen elhallgat, ellenséges szemmel nézi őket.)

Pál (idegesen csettint ujjjaival.)

Cecile (derült nyugalommal): Jó estét, öreg Paulusz!

Pál (zavartan): Jó színben van — (Lencsihez.) jó színben van!

Lencsi (Cecile pillantásának hatása alatt, kisleányos hanglejtéssel): Kezét csókolom, Cecile néni!

(Függöny.)

AZ ARANY HEGEDÜ

REGÉNY

IRTA HERCZEG FERENC

Második kiadás

Fűzve --- 4 kor. 80 fillér.
Kötve --- 7 kor. 30 fillér.

Az Arany Hegedűről megjelent ismertetésekből:

A HÉT:

Herczeg Ferenc ismeri a nők lelkét, tudja legtitkosabb gondolataikat, egészen a szív mélyéről feltörő ösztönökig, melyek, ha tudatossá lesznek, a Freud-féle igazságok megdöbbentő erejével bírnak. Az Arató István Kató asszonya öt évig fürdött a férje lelkének fényében. Az író finom éleslátással boncolta szét ezt az alakot azokra a különböző Katákra, a pajkos gyerektől, a hivatalos professzornéig, amelyek együttvéve az egyéniség hiányát és a jelentéktelenséget mutatják.

AZ UJSÁG:

Herczeg Ferenc művei az életből sarjadzanak, de nem futnak az életnek szintjén, hanem föléje emelkednek könnyed és biztos technikájú, de mindenekfölött izléses épület gyanánt. Az épületeit az emberismeret, a megfigyelés kockaköveiből rakja össze és diszekül gyönyörű hangulatokat, finom szimbolumokat és költői erejű leírásokat alkalmaz. Kölcsönöz az élettől, de többet ad neki.

BUDAPESTI HIRLAP:

A regény finomművű analitikus munka, amilyen csak a legnagyobbak tollából került és Herczeg Ferenc irodalmi termésének legjavából való. A legnagyobb analitikus írók erejével eleveníti meg az ingatag, nem kiforrott, báblelkű asszony pszichéjét és mesteri módon vonultatja végig előttünk minden rezdülését.

A HÉT SVÁB

R e g é n y

IRTA: HERCZEG FERENC

Szabadságharcunk nagy napjairól mesteri tollal megfestett regény, amely megkapó képekben állítja elénk a délvidéki svábok szereplését nagy nemzeti küzdelmeinkben. Egyike az utóbbi évek legszebb regényének.

Fűzve --- 4 korona 50 fillér.

Kötve --- 7 korona.

A könyvről megjelent ismertetésekből:

AZ UJSÁG:

... A nagy színjáték történelmi eseményeit összeolvasztja Herczeg Ferenc mesteri tolla a délvidéki városok apró-cseprő dolgaival és művészien érezteti meg az epochális kor izzó levegőjét.

A VILÁG:

Herczeg, kit hűs és biztos írásművészete távol tart az általánosságoktól, a lélektan nehezebb végét ragadja meg és lépésről-lépésre mutatja be, mint sodródni ezek a higgadt polgárok a forradalomba.

PESTI HIRLAP :

1848-ban Versec volt az egyik fókusa az osztrák-szerb örületnek, a lakosság szerb nemzetiségű része révén, és akik oltogatni próbálták, lándzsát törve a magyar állameszme mellett, a verseci lakosság másik része: a svábok voltak, élükön a hét svábbal. Ebből a szempontból külön izgalmas érdekességű a regény.

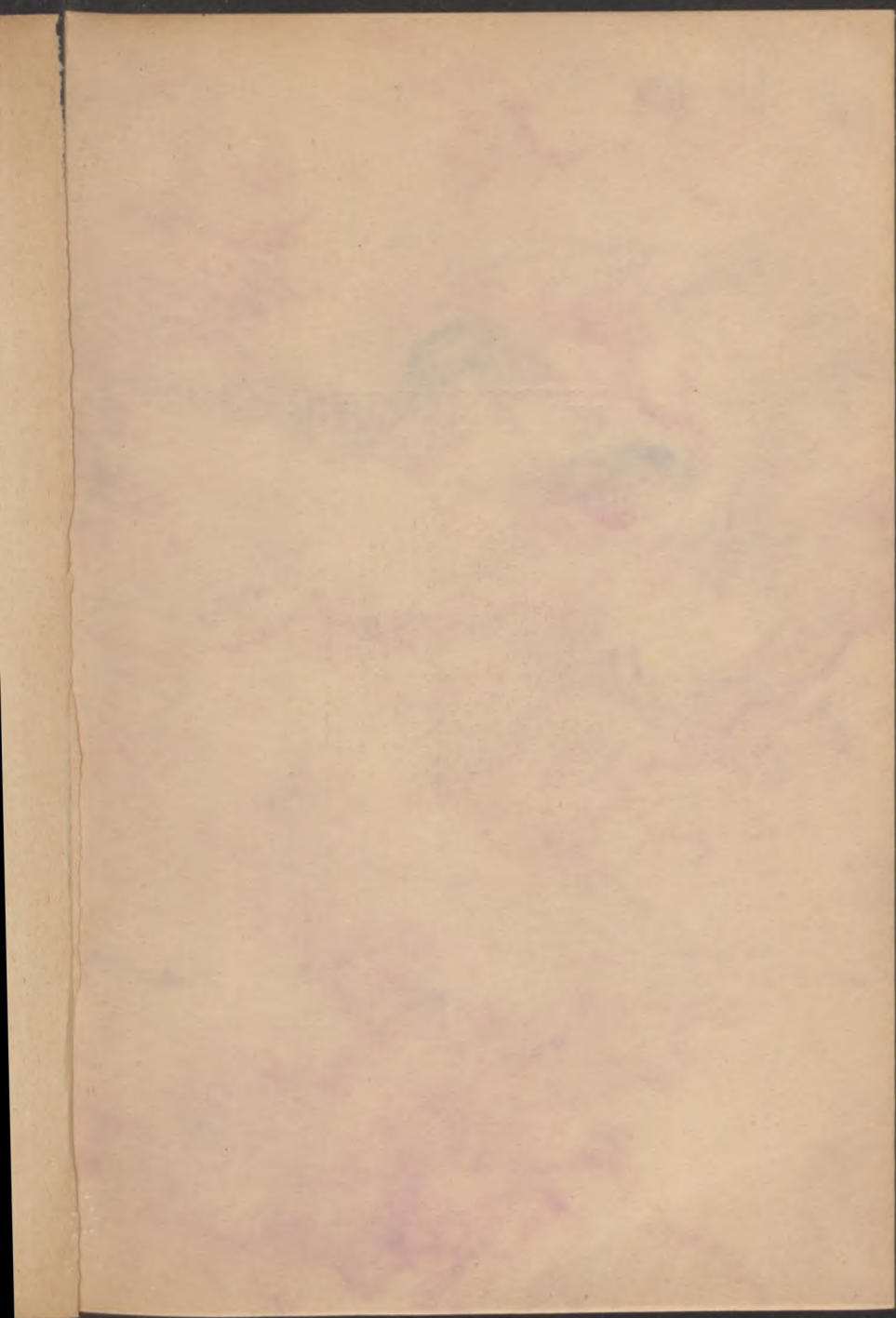
BUDAPESTI HIRLAP :

Művészi korrajz, amelyről a történelem levegője árad. A mese Herczeg régi művészetére vall, a jellemrajzok pompásak. Még sohasem mintázta meg egyre hatalmasabb művészetével a sváb lélek rajzait senki, mint Herczeg.

PESTER LLOYD :

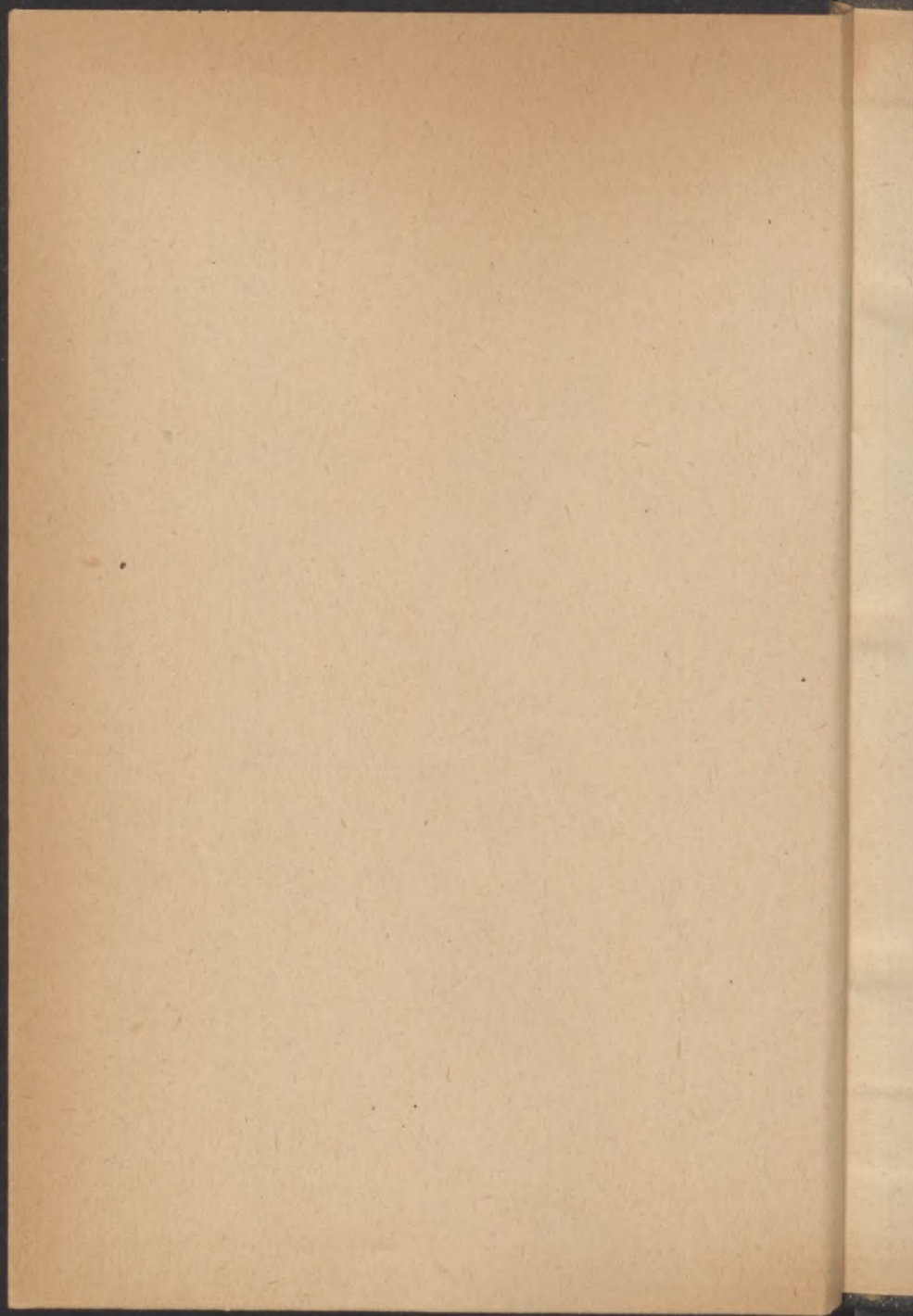
Herczeg Ferenc regénye „A hét sváb” derűs és fájdalmas húrokat remegtet meg bennünk, mert egy darab dicsőséges magyar história támad föl benne, a Bánátnak, e délmagyarországi viharfészeknek 1848/49-iki históriája. Városok és falvak gyulnak ki és a mai égő városokra régi tűzvészek visszfénye hull. A hajdani ágyúdörgés még fájdalmasabban dübörög agyunkban. A multbeli páthos és fájdalom, szerelem és kétségbeesés ragad meg minket is, mintha csak azoknak sorsáról volna szó, akik ma szeretnek és szenvednek és meghalnak.

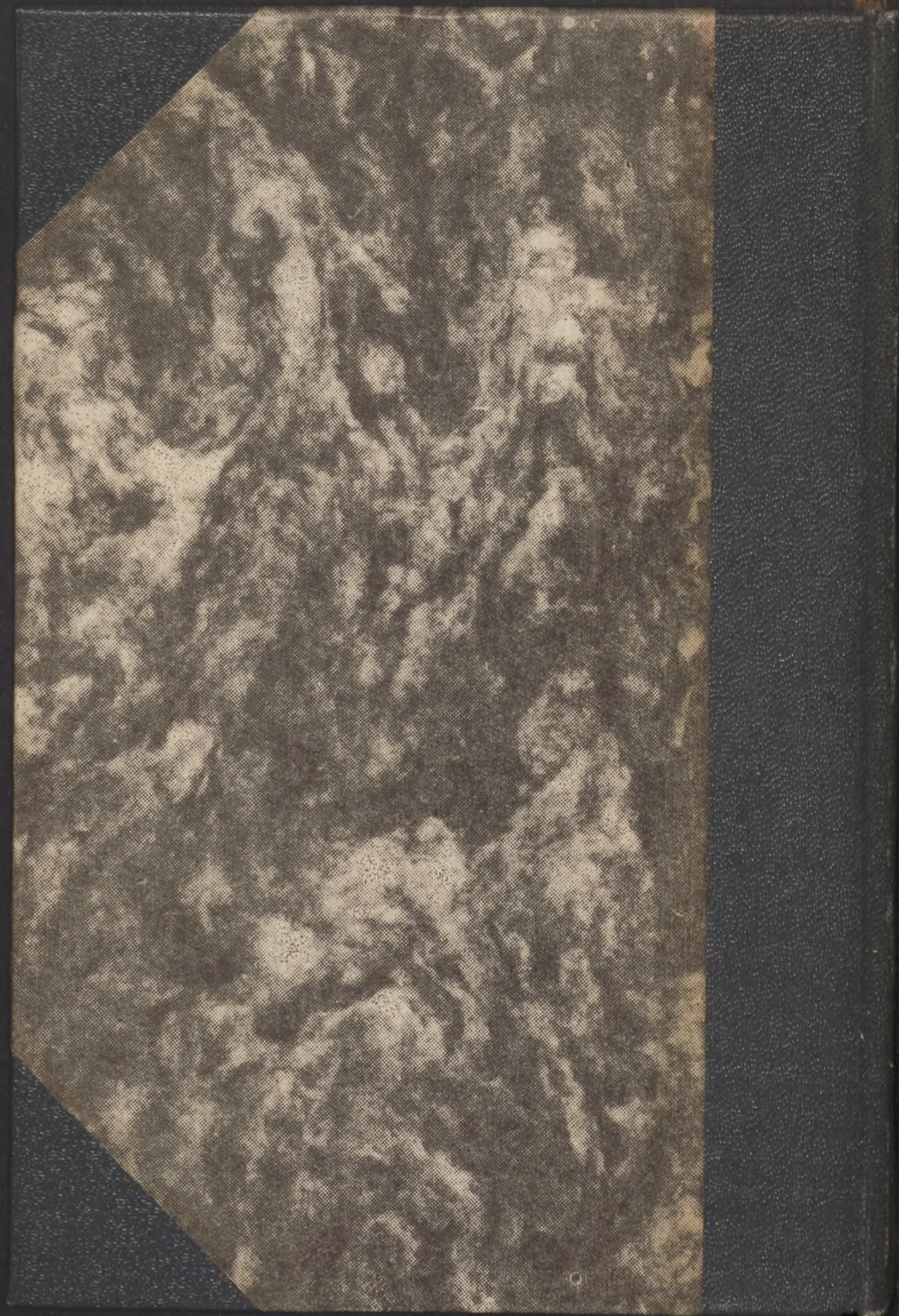

Korvin Testv. Bpest

Herczeg

Kék
róka